

VÝZNAMNÍ PŘEDSTAVITELÉ
VINOHRADSKÉHO SOKOLA
Z DOCHOVANÝCH DOKUMENTŮ ZPRACOVAL
LUDĚK JIRSÁK

Praha 2005

Věnováno památce na čteny vinohradského Sokola, kteří se zasloužili o jeho vznik a úspěšný růst, jako obětaví činovníci nebo vynikající závodníci na gymnastických významných soutěžích Přehlídka těchto osobností a jejich charakteristika zároveň odkrývá tajemství ojedinělého rozvoje jednoty a je užitečným zdrojem poučení.

Podkladem pro výběr jmen byly výroční zprávy jednoty za léta od založení v r. 1887 do r. 1948 a další dochované dokumenty /jubilejní publikace, paměti některých členů a j./. Výběr jmen je úkol nesnadný, protože je nesčetné množství těch členů, kteří pevně věřili, že sokolská myšlenka má pro všestrannou výchovu hluboký význam a že stojí za to vynaložit k jejímu uskutečňování všechny volný čas a všechny síly. Zpětný pohled na doby dávno minulé, Odkázaný jen na dochované prameny, se může dopustit některých nepřesností. Bylo by však neomluvitelné pro případnou nepřesnost upustit od záměru sestavit přehled hlavních strůjců obdivuhodného vzniku a vzestupu vinohradské sokolské jednoty.

Připomínka významných osobností je doplňkem ke kronice popisující památné období vinohradského Sokola 1887 - 1948. Cílem tohoto doplňku je projevit úctu osobnostem, které významně přispěly k rozvoji jednoty od malého hloučku nadšených zakladatelů k jedné z největších a nejvyspělejších jednot v sokolské organizaci, od nevyhovujícího cvičebního prostoru v hostinské místnosti k rozsáhlému tělovýchovnému areálu s ojedinělým architektonickým řešením, moderním uspořádáním vnitřního prostoru, bezprostředním spojením sokolovny s venkovním stadionem a polohou uprostřed městské zástavby Královských Vinohrad. Nezbytným předpokladem tak pronikavého vzestupu byla ta okolnost, že členové jednoty dokázali vytvořit upřímné přátelské prostředí, ve kterém všichni svorně podle svých sil a schopností přispívali k dosažení společného cíle. V takovém prostředí účastníci prožívali nejkrásnější, nezapomenutelná léta svého života, uzavírali trvalé přátelské vztahy a nacházeli pravou radost, osvěžení, povzbuzení i pomoc.

Obětavost, vytrvalost a cílevědomost těchto věrných stoupenců Tyršova odkazu neznala mezí. Je výzvou pro vnímavé nástupce seznámit se se sokolskou historií a najít způsob, kterým by posílili zájem veřejnosti o sokolskou výchovu v podobě odpovídající životním podmínkám nové doby.

Luděk Jirsák

SOUPIS VÝZNAČNÝCH ČLENŮ SOKOLSKÉ VINOHRADSKÉ JEDNOTY

M A R I E B E J Š O V C O V Á ,

provd. Š i m á č k o v á

pozornost jako cvičenka a pak jako cvičitelka. Nejprve pomáhala při vedení žákyň. V r. 1913 byla vyslána do kurzu DOS pro cvičitelky a v témž roce se stala členkou cvičitelského sboru žen. I. světová válka podstatně omezila tělocvičnou činnost jednoty. Po skončení války došlo k závratnému vzestupu sokolské organizace. Marie Bejšovcová se stala vedoucí dorostenek a tuto funkci Členkou vinohradské jednoty se stala v r. 1908. Brzy upoutala na sebe zastávala téměř plných 10 let. V r. 1922 byla povolána do župního předsednictva a pověřena funkcí župní vedoucí dorostenek. Dva roky poté byla zvolena župní místonáčelnicí. V r. 1930 ocenila její schopnosti COS a povolala ji do dorostového odboru náčelnictva žen.

V r. 1933/ji vyznamenal cvičitelský sbor žen vinohradské jednoty - zvolil ji svou čestnou členkou.

Pak byla opět II. světovou válkou přerušena sokolská činnost. Marie Bejšovcová - Šimáčková se však konce této hrůzné války již nedožila.

J a n B r a b e c

1876 - 1942

Život Jana Brabce podrobně vylíčila jeho sestra Míla Brabcová. Nutno hned na počátku zaznamenat, že je to vyprávění kouzelné, které svou bezprostředností a kultivovaností vystihuje rodinné prostředí plné pohody, lásky a ušlechtilosti, jak je dovedl vytvořit Jan Brabec, člověk silný, spoléhající na své vlastní síly a schopnosti, přesný a důsledný ve své práci, dobrosrdečný, připravený pomoci všude tam, kde to bylo potřebné, otevřený ke všemu krásnému co život obohacuje a s povzbuzujícím humorem v každé situaci.

Z této části vyprávění Míly Brabcové, které se opírá o vzpomínky jiných osob, je třeba se omezit v tomto zhuštěném přehledu jen na základní charakteristiku. Jan Brabec vyrůstal v chudobných poměrech. Matka musela svěřit výchovu Jeníka svému otci kováři Roytovi v Nalžovicích. Jeník se dobře učil, ale na studie nebyly peníze. Skromné životní podmínky neubraly nic na Jeníkově sebedůvěře, vždy dobré náladě a na jeho cílevědomém úsilí vydobýt si důstojné postavení.

Když bylo Janovi asi 16 let, učinil důležité rozhodnutí, které ovlivnilo celý jeho budoucí život. Opustil své učení v kupeckém krámě, které pro něj rodina zvolila, vyzvedl si svůj sirotčí podíl po otci a odvážně se pustil do Prahy ke studiu dvouleté obchodní školy. Zbývá již jen dodat, že po dokončení studia a několikaleté praxe zakotvil u firmy Svoboda, velkoobchody s uhlím. Nakonec zůstal tomuto obchodnímu odvětví věrný a založil si svůj vlastní obchod s uhlím.

Druhá část vyprávění Míly Brabcové, které čerpá z jejích vlastních rodinných vzpomínek, tvoří vyvážený láskyplný harmonický celek a nelze z něho nic ubrat a ani nelze z něho pořídit výtah, který by zdaleka nemohl vyjádřit zvláštní blahodárný vliv, kterým osobnost Jana Brabce působila na okolí. Vyprávění bude uloženo v archivu jednoty. V dalších řádcích již jen strohý výčet dat ze sokolské činnosti Jana Brabce a nešťastného vyústění této činnosti v době okupace.

Jan Brabec se stal členem vinohradského Sokola v r. 1911.

V r. 1920 byl zvolen do výboru jednot a pověřen funkcí pokladníka. Po abdikaci Otakara Hermanna z funkce starosty jednoty nastoupil Jan Brabec na jeho místo v r. 1921 a v této funkci setrval plných 20 let. V r. 1924 zastupoval jednotu na památném VII. valném sjezdu ČOS jako člen organizačního odboru. V tuto dobu pracoval také v župním předsednictvu. Před VIII. všesokolským sletem 1926 byl povolán do župního sletového výboru, v němž zastával funkci předsedy finančního odboru. Když už se schylovalo k válečné pohromě, přijal funkci v předsednictvu ČOS, i když věděl, jaká rizika jsou s touto funkcí spojena.

Jan Brabec usiloval spolu s dalšími obětavými činovníky vinohradské jednoty, kteří předvídali mohutný růst členstva, o vytrvalou, intenzivní přípravu stavby vlastní sokolovny. Tato příprava probíhala vlastně již od doby, kdy převzal funkci starosty. Bylo to vyčerpávající úsilí, plné překážek a nečekaných zvrátů, trvající téměř dvě desetiletí. Nešlo jen o získání dostatečných finančních prostředků, ale i o volbu vhodného prostoru a o stanovení takového rozsahu stavby, který by splňoval předpokládaný růst a zároveň byl finančně přijatelný. Největší zátěží při projednávání stavebního záměru byly neustále se nerozhodujících úředních míst, stále nové požadavky z nejrůznějších veřejných i občanských institucí a nekonečné schvalovacího rozhodnutí. Konečně v hodině dvanácté, vlivem nebezpečně vyhocené mezinárodní situace, byl dán jednotě souhlas a jednota mohla přikročit v r. 1938 k zahájení stavebních prací. Největší tíhu odpovědnosti za výsledek jednání, za dostatečně rychlý postup výstavby a tím i za záchranu finančních prostředků úzkostlivě strádaných od samého vzniku jednoty měl bratr starosta Jan Brabec. Dočkal se úspěšného zakončení mnohaletého snažení, dočkal se i dokončení stavebních prací, ale nedočkal se slavnostního otevření sokolovny.

V noci ze 7. na 8. října 1941 byl, jako stovky dalších sokolských činovníků, zatčen gestapem a po nepředstavitelně krutých výsledcích byl transportován do neblaze proslulého vyhlazovacího koncentračního tábora v Osvětimi. 27. března 1942 podlehl nelidským životním podmínkám.

V r. 1941 se nacisté zmocnili sokolovny, jejíž výstavbě věnoval Jan Brabec 20 let svého života. Smrt Jana Brabce v Osvětimi je zvlášť cynickou odměnou za jeho zásluhy o tělovýchovný areál, který si nacisté násilím přivlastnili.

Propastný je kontrast mezi ušlechtilou osobností Jana Brabce, jeho smyslem pro odpovědnost, čestným postojem ve chvílích, kdy neustoupil a setrval ve své funkci, i když věděl, co ho čeká, a mezi ubohostí jeho katanů a celého zločinného

nacistického režimu. Život Jana Brabce byl násilně ukončen, vzpomínky na jeho osobnost a dílo zůstávají.

/Hrob rodiny Jana Brabce je na vinohradském hřbitově, odd. 15/ /Datum narození 3/2 1876/

OTA BUBENÍČEK

akad. malíř, 1876 - 1962

Ota Bubeníček byl rázovitou postavou vinohradského Sokola, která byla v každé společnosti vítána s otevřenou náručí. Kamkoliv přišel, rozdával dobrou náladu, hýřil optimismem a bavil své společníky nevyčerpatelnou zásobou veselých historek.

Narodil se 31./10 1871 v Uhříněvsi. Už jako chlapec toužil následovat svého o 15 let staršího bratra Jindřicha a stát se akad. malířem. Cesta k tomuto vysněnému cíli však nebyla snadná. Nejprve pracoval jako litograf v grafickém závodě Haasově a teprve v r. 1898 ve svých 27 letech byl přijat na akademii. Stal se žákem krajinářské školy Julia Mařáka. V r. 1904 školu absolvoval. O jeho uměleckém díle, studijních cestách, výstavách pojednávali odborné posudky.

Druhou velkou láskou Oty Bubeníčka bylo loutkářství, kterému se věnoval nejen jako výtvarník, ale i jako herec, jehož bohatý hlasový rejstřík dovedl napodobit jakéhokoliv tvora, kterého autor hry do děje předepsal. Za zmínku stojí, že o Loutkářských letnicích v r. 1948 odevzdal Dr. Jan Malík Otovi Bubeníčkově při příležitosti jeho jubilea čestný diplom, ve kterém byla napsána tato slova shrnující celý loutkářský význam jubilanta: "Ota Bubeníček se zasloužil o české loutkářství."

Ze sokolské činnosti, která je další neodmyslitelnou součástí jeho životní náplně, sluší uvést, že v r. 1893 vstoupil do vinohradské jednoty, když zároveň od tohoto roku až do r. 1896 vykonával v uhříněvském Sokole funkci náčelníka. Také úspěšně závodil na III. vše sokolském sletě v r. 1895 a jako závodník se stal na přechodnou dobu členem vinohradského cvičitelského sboru mužů. Jeho doménou však bylo umění, loutkářství, tvůrčí činnost v zábavním odboru a bujné veselí, ke kterému byla zvláště vhodná příležitost na zájezdech a výletech. Jako loutkář dal podnět k tomu, aby na novém letním cvičišti vinohradského Sokola u vodárny bylo v r. 1911 zřízeno loutkové divadlo. V r. 1912 se stal členem zábavního a výletního odboru. Po I. světové válce v r. 1923 byl povolán do uměleckého odboru ČOS a v r. 1930 do vzdělávacího odboru COS jako předseda loutkářské komise ČOS.

Kontakty Oty Bubeníčka s přáteli z vinohradského Sokola byly tak pevné, že je nepřerušil ani když se natrvalo usadil v r. 1934 v Mladé Vožici, kde si postavil rodinný dům a kde si okamžitě získal přízeň všech mladovožických občanů a byl jimi zvolen čestným občanem obce.

Ota Bubeníček zemřel 10/9 1962 ve věku 91 let.

A L O I S B U R E Š
stavitel

Členem vinohradského Sokola byl od jeho samého vzniku v r. 1887. Na valné hromadě 8/1 1888 byl zvolen starostou jednoty po Václavu Špičkoví, který z této funkce odstoupil. Již po půl roce bylo zásluhou nového starosty propůjčeno vinohradské jednotě nové, důstojnější působiště ve školní tělocvičně na Purkyňově nám. /dnes nám. Míru/v sousedství radnice. V r. 1890 se Alois Bureš stal členem finančního odboru ČOS. V r. 1892 resignoval na funkci starosty jednoty s ohledem na stále rostoucí úkoly, kterým se musel věnovat ve veřejné správě města Král. Vinohrad jako člen městského zastupitelstva a městské rady. Za zásluhy, které prokázal jednotě, byl valnou hromadou 23./2. 1893 zvolen čestným členem vinohradského Sokola.

Jak je uvedeno ve výroční zprávě vinohradské jednoty za r. 1913, br. Alois Bureš, zakládající člen jednoty a její druhý starosta zemřel 9/10 1923. Ve výroční zprávě je dále uvedeno, že br. Alois Bureš byl dlouholetý starosta města Král. Vinohrad. Po odstoupení z funkce starosty jednoty na vinohradský Sokol nezapomněl - byl starostou "Družstva pro postavení tělocvičny Sokolu na Král. Vinohradech" a pomáhal vinohradské jednotě, pokud to bylo v jeho veřejné funkci možné. Vinohradská jednota se zúčastnila pohřbu zesnulého v sokolském kroji s praporem a projev na rozloučenou pronesl Otakar Hermann jako úřadující starosta Družstva. Ve svém proslovu vysoce ocenil zásluhy br. Aloise Bureše o rozvoj vinohradského Sokola v jeho nejtěžším počátečním období.

JUDR. RUDOLF CÝREK

úředník min. zahr. věcí,

5./9. 1903-14./2.1942

Narodil se 5/9 1903, členem vinohradské jednoty se stal v r. 1921 a téhož roku se stal členem cvičitelského sboru žáků. Následujícího roku pokračoval ve svém rychlém vzestupu a byl přijat do cvičitelského sboru mužů. V r. 1928 byl pověřen funkcí vedoucího vinohradského žactva a v r., 1929 byl zvolen II. místo náčelníkem, v r. 1935 náčelníkem jednoty. V r.1935 se stal také členem župního náčelnictva a župní zkušební komise pro cvičitelské zkoušky. V r. 1939 byl povolán do náčelnictva ČOS. Již tento strmý postup ukazuje, že šlo o silnou, cílevědomou osobnost. Všichni byli přesvědčeni o tom, že vinohradská jednota získala mladého energického představitele své tělocvičné složky a že tato charismatická osobnost přispěje k obnovení a posílení věhlasu jednoty, který si vydobyla v minulých letech.

Těmto představám učinili konec nacisté, kteří se v zájmu svých dobovačných plánů neštíteli použít jakéhokoliv prostředku. Br. Rudolf Cýrek byl v noci ze 7. na 8. října 1941 spolu s mnoha dalšími sokolskými činovníky zatčen gestapem a po krutých výsleších transportován nejprve do Terezína, pak do koncentračního smutně proslulého tábora v Osvětimi. Peklo tohoto vyhlazovacího tábora dlouho nepřežil. V hrůzných podmínkách zemřel 14./2. 1942.

Co dodat? Nikdy nelze zapomenout na uděsnou nacistickou zvěř, která s tak otřesným pohrdáním nad lidským životem likvidovala nevinné české představitele v domněnání, že tím utlumí jakýkoliv odpor proti jejich zločinnému systému.

Již jen symbolicky ráz mělo rozhodnutí právnické fakulty UK, kterým byl Rudolfu Cýrkovi přiznán po skončení války titul JUDr. in memoriam, když mu v jeho studiu práv chybělo jen jediné rigorosum.

JUDR. KAMIL CZIVIŠ

od r. 1924 ředitel Hypoteční banky, fil. v Bratislavě

Do vinohradské jednoty vstoupil v r. 1911, členem cvičitelského sboru se stal v r. 1913. Záhy se projevil jeho rázný, energický vystupování a schopnost odpovědně zastávat vedoucí funkce. V r. 1921 byl postaven do čela cvičitelského sboru žáků. Zároveň byl zvolen do výboru jednoty. Také župa využila jeho obětavý, odpovědný přístup k sokolské práci a povolala jej do svého náčelnictva. V r. 1924 však byla jeho činnost ve vinohradské jednotě a v župě náhle přerušena. I zaměstnavatele - Hypoteční banku zaujaly jeho schopnosti pro řídicí funkci. Dnem 1/5 1924 jej ředitelství Hypoteční banky přeložilo do Bratislavy a pověřilo jej funkcí ředitele tamní filiálky. Teprve po skončení své úřednické kariéry se br. Kamil Cziviš vrací do vinohradského Sokola a v nových podmínkách mu byla svěřena funkce starosty "Družstva pro zřízení a udržování tělocvičny Sokoluna Král. Vinohradech."

JOSEF DOLEŽAL

20.1.1886-x.9.1954, 1. ředitel Legiobanky

Narodil se 25/1 1886 v Poříčí n/Sáz. Po absolvování obchodní akademie a dalším odborném školení vstupuje do praktického života nejprve u První české pojišťovny, později u ústřední banky českých pojišťoven.

Do vinohradského Sokola vstoupil v r. 1903 a téhož roku se stal členem cvičitelského sboru. Byl dobrým cvičencem a úspěšným závodníkem. V r. 1906 byl povolán do župního předsednictva a v r. 1909 do ČOS. V r. 1913 zastává v jednotě funkci II. náměstka náčelníka.

Od začátku I. světové války byl na ruské frontě a již v r. 1915 se ocitá v ruském zajetí jako mnoho jiných českých vlastenců, aby přispěl k porážce nenáviděné rakouské monarchie.

V Rusku organizuje mezi přeběhlíky sokolskou činnost a svým příkladem působí na Čechy a Slováky ke vstupu do československých legií. V legiích prodělává boje proti nepřátelsky orientovaným bolševickým ozbrojencům, s úspěchem plní nebezpečné akce a se sokolskou nezdolností překonává veškeré útrapy, kterým byli naši legionáři v těžkých válečných podmínkách vystaveni. V únoru 1918 přichází do Finanční správy ruských legií, ze které se později zrodila Banka československých legií. V tomto bankovním ústave se pak stal jedním z nejstarších ředitelů.

V r. 1925 dostal diplom Ministerstva národní obrany za závody čsl. vojsk na Rusi konaných 20/9 1919, ve kterých získal I. cenu.

Po návratu do vlasti byl ve vinohradské jednotě zvolen místonáčelníkem a v r. 1929 čestným členem cvičitelského sboru.

Ani blížíci se šedesátka neubrala nic z jeho odhodlání věnovat všechny síly a schopnosti vinohradskému Sokolu. V r. 1945 byl zvolen I. místostarostou jednoty a zároveň převzal i funkci místostarosty župy, V r. 1946 byl zvolen starostou vinohradské jednoty a tuto funkci vykonával až do r. 1948. V r. 1946 byl také povolán do předsednictva COS.

Br. Josef Doležal zemřel 20/9 1954 ve věku 68 let.

KAREL DOMORÁZEK

vládní rada

V seznamu členů je u jeho jména uvedeno, kromě jeho občanského povolání, označení spisovatel. Toto označení také charakterizuje jeho sokolskou činnost.

Do vinohradské jednoty vstoupil v r. 1908 a ještě téhož roku se stal po Dr. Emanueli Chalupném předsedou vzdělávacího odboru jednoty. Dne 24/4 1908 uspořádal vzdělávací odbor večer na počest zesnulého básníka Svatopluka Čecha, který byl od r. 1891 členem vinohradského Sokola. Na pořadu večera byl úvodní projev Dr. Alberta Pražáka, dramatizace prací Svatopluka Čecha Zastavená povaha a Pan Brouček v krčmě. Dále byly provedeny hra Karla Domorázka Básník umřel, zpěv a melodram. Následujícího roku uspořádal vzdělávací odbor k počtě Dr. Miroslava Tyrše, od jehož tragické smrti uplynulo 25 let, cyklus přednášek na téma Tyrš a tělocvik, Tyrš estét, Tyrš a kultura, Sokolstvo po Tyršovi. Dne 29/11 1909 dal Karel Domorázek podnět k uspořádání Tyršovy tryzny v Městském divadle na Král. Vinohradech. Po úvodním proslovu Dr. Josefa Scheinera byly na pořad večera zařazeny tři aktovky Karla Domorázka o počátcích Sokola: Jarní síly, Letní zrání, K slunci krásy. Tyto hry byly také uveřejněny v prvním čísle sbírky sokolských vzdělávacích

*říruček "Sokolská osvěta", jejichž vydávání bylo z rozhodnutí OS zahájeno. V r. 1909 byl Karel Domorázek povolán do vzdělávacího odboru COS a v r. 1910 zastával v župním vzdělávacím odboru funkci předsedy. V r. 1911 byly vzdělávací odbory nahrazeny Osvětovými komisemi. Ve vinohradské jednotě se staly členy Osvětové komise Karel Domorázek, Karel Müller a Julius Halman.

V r. 1912 byl Karel Domorázek povolán do slavnostního sletového výboru, ve kterém vykonával funkci jednatele. Kromě toho zasedal v "Marathonské komisi" jako autor slovesného díla věhlasné sletové scény "Marathon." V r. 1913 zasedal v předsednictvu ČOS a v osvětovém odboru COS.

JAROSLAV DVOŘÁK

úředník Městské spořitelny

Členem vinohradské jednoty se stal v r. 1922. Brzy po svém vstupu do jednoty působil ve cvičitelském sboru dorostu, členem cvičitelského sboru mužů se stal v r. 1925. Práci pro dorost zůstal věren i v dalších letech. V r. 1930 převzal funkci zástupce župního vedoucího dorostu a v r. 1937 byl povolán do dorostového

odboru náčelnictva ČOS. V r. 1939 zastával v tomto odboru funkci zástupce předsedy.

Brutální zásah gestapa v noci ze 7. na 8. října 1941 proti sokolským představitelům postihl i Jaroslava Dvořáka. Sdílel spolu s ostatními nelítostný výslech, transport do Terezína a poté do koncentračního tábora v Osvětimi. Ani on nepřežil nelidské podmínky tohoto vyhlazovacího koncentračního tábora a jeho mladý život byl násilně ukončen dřív, než mohl uplatnit své síly a schopnosti pro zdravý rozvoj naší mládeže. Další ztráta lidského života, která se připojila k bezbřehému seznamu nevinných obětí zločinného nacistického režimu, na něj nelze nikdy zapomenout. /Nar. 7/3 1904 - umučen v Osvětimi 12/4 1942/

ING. JINDŘICH DUŠKA

ředitel ČKD

V r. 1910 se stal členem vinohradské jednoty a jako výborný cvičenec zároveň i členem cvičitelského sboru.

V r. 1931 byl členem vítězného družstva vinohradského Sokola ve sletovém závodě vyššího oddílu. V závodě jednotlivců se v tomto závodě umístil jako sedmý.

V r. 1920 dosáhl největšího úspěchu ve své závodnické kariéře - získal ve sletovém závodě o přebor ČOS I. cenu.

Ještě v r. 1926 se zúčastnil sletového závodu vyššího oddílu jako člen družstva vinohradské jednoty, které se umístilo jako třetí, v závodě jednotlivců byl dvanáctý.

V r. 1930 byl zvolen čestným členem cvičitelského sboru.

RUDOLF FIALA

dipl. arch. 1914 5/8

Život br. Rudolfa Fialy je nerozlučný spjat se Sokolem již od jeho dětství. Po r. 1968 emigroval do Švýcar. Po příchodu do Švýcar se ihned zapojil do činnosti v zahraničním Sokole a v této své činnosti dosáhl nejvyššího uznání. Pro vylíčení jeho životní cesty jsme převzali blahopřejný projev k jeho devadesátinám beze změny. Byl uveřejněn v časopise Kanadský Sokol v srpnu 2004.

"Dne 5. srpna oslaví v Curychu nestor švýcarských sokolu a poslední starosta Ústředí čs. sokolstva v zahraničí bratr Rudolf Fiala své devadesáté narozeniny. Narodil se 5. srpna 1914 ve Vídni a školy navštěvoval v Bohdanči u Pardubic, v Hradci Králové, ve Vídni a v Praze. Po všeobecné školní docházce se vyučil truhlářskému řemeslu, absolvoval dvouletou mistrovskou školu pro truhláře v Praze a školu architektury při Umělecko-průmyslové škole v Praze, kde v r. 1941 obdržel po závěrečných zkouškách absolutorium na speciální škole prof. Otakara Novotného. Po samostatné činnosti jako architekt byl v roce 1942 povolán jako profesor na Střední umělecko-průmyslovou školu v Praze, kde vyučoval 26 let až do roku 1968. Po sovětské okupaci opustil koncem listopadu 1968 s rodinou Československo a usadil se po krátkém pobytu v Nussbaumen a Schlieren v Curychu, kde působil jako architekt až do svého pensionování.

V Sokole byl od roku 1920, nejdříve jako žák v Bohdanči, později jako žák a dorostenec cvičil v Hradci Králové a v Praze, kde r. 1933 složil členský slib a stal se členem jednoty vinohradského Sokola. Po příchodu do Švýcarska vstoupil do jednoty Sokol Curych, kde působil v různých funkcích jako vzdělavatel, místostarosta a nakonec jednatel. Zúčastnil se III. sletu zahraničního sokolstva r. 1972 ve Vídni, cvičitelské školy Ústředí roku 1975 ve Winterthuru a byl členem sletových výbojů IV. sletu r. 1976 a VI. sletu 1986, obou v Curychu, o jejichž úspěch se podstatně zasloužil na poli propagačně kulturním jako redaktor a vydavatel "Sletových župních zpráv" a uspořádáním sletové výstavy. Mezitím se zúčastnil XV. sletu Sokolské župy Kanadské r. 1984 v Torontě a posledního sletu VII. sletu zahraničního sokolstva roku 1990 v Paříži.

Na jaře 1977 byl zvolen vzdělavatelem Ústředí a tuto funkci vykonával 10 let. V létě 1984 řídil v Oetzu jako vzdělavatel Ústředí ve dnech 7.-9. srpna třídní symposium ke stému výročí tragické smrti Dr. Miroslava Tyrše, o kterém pak uspořádal sborník přednášek tam přednesených nazvaný "Tyršův odkaz," který vydalo Ústředí v r. 1986 v edici Sokolská knihovna. Během symposia byla v Oetzu 8. srpna slavnostně otevřena a předána veřejnosti "Jizba Dr. Miroslava Tyrše," jejíž celkovou úpravu br. Fiala navrhl a z větší části osobně instaloval. Tuto stálou výstavu věnovanou osobnosti a dílu Dr. M. Tyrše a činnosti Ústředí zahraničního sokolstva pak více než 10 let běžně doplňoval a při příležitosti sokolských setkání o svatodušních svátcích prováděl návštěvníky výstavou a podával jim příslušné informace. Byl také předsedou komise pro její údržbu po celou dobu její existence až do r. 1995, kdy byla na žádost majitele domu výstava uzavřena, na podzim celá expozice převezena do Prahy a znovu instalována v přilehlém prostoru Tyršova domu.

Na 76. jarní schůzi Ústředí r 1987 v Mnichově byl br. Fiala za dlouholeté zásluhy o zahraniční sokolstvo zvolen starostou Ústředí a jeho činnost s přehledem a rozvahou řídil skoro deset let až do poslední 94. jarní schůze výboru v Curychu v dubnu 1996. Ve stejné době řídil také souběžně konané schůze předsednictva Ústředí vč. závěrečné schůze konané v dubnu 1996 v Curychu Dne 7. července 1994 řídil VII. valný sjezd čs. sokolstva v zahraničí v Tyršově domě v Praze, který se usnesl, že Ústředí ukončí svou činnost k 31. prosinci 1995. Od r. 1991 převzal ještě od br. Waldaufa funkci redaktora časopisu Ústředí "Československý Sokol v zahraničí," který redigoval až do r. 1995. Napsal pro časopis veliký počet úvah a článků a redigoval také ' sletové číslo o posledním VII. sletu zahraničního sokolstva r. 1990 v Paříži. Na úrovni Sokolské župy Švýcarské byl dlouholetým redaktorem Župních zpráv, ve kterých podrobně informoval sokolskou veřejnost ve Švýcarsku i jinde o činnosti župy a jejích 9 jednotách. Z funkce starosty Ústředí byl také předsedou Svazu sokolstva ve svobodném světě, jehož schůze se konaly při příležitosti sletů zahraničního sokolstva, a po založení Světového svazu sokolstva v Praze po roce 1990 byl krátce ještě členem Rady Svazu.

Kromě své činnosti sokolské byl br. Fiala od svého příchodu do Švýcarska také činný ve veřejném životě krajanském, v prvé řadě ve spolku Beseda Svatopluk Cech v Curychu, ve Sdružení rodičů čs. doplňovací školy v Curychu, ve Svazu čs.

spolků a ve výboru Masarykova fondu. Zúčastňoval se všech krajanských podniků krajanských organizací a veškeré národní činnosti ve Švýcarsku.

Za svou dlouholetou záslužnou činnost pro zahraniční sokolstvo byl na VII. Valném sjezdu čs. zahraničního sokolstva v Praze vyznamenán čestným uznáním Ústředí čs. sokolstva v zahraničí.

Bratře Fialo, děkujeme Ti za všechno, co jsi pro Sokol vykonal, blahopřejeme Ti k Tvému významnému životnímu jubileu a přejeme Ti do dalších let hodně zdraví, síly a svěžesti!"

K tomuto blahopřání se připojuje i vinohradský Sokol, na který br. Rudolf Fiala nezapomněl. Po r. 1990 i přes vzdálené bydliště obnovil své členství ve vinohradské jednotě a udržuje ho dodnes.

MILADA FIALOVÁ
provd. Němečková

Členkou vinohradské jednoty se stala v r. 1903 a v následujícím roce byla zvolena do cvičitelského sboru žen. Byla výbornou cvičenkou a v r. 1910 v župním pětiboji získala I. cenu.

V r. 1907 zasedala v komisi technické, složené z nejvýznamnějších členek cvičitelského sboru, a v komisi výletní, která měla v tehdejší době zvlášť důležité postavení. V r. 1911 byla pověřena vedením oddílu žákyň, v r. 1910 byla zvolena místo- náčelnicí. V době I. světové války, kdy udržování kontinuity bylo pro hrstku zbylých cvičitelů a zvláště pak pro ženy, které musely nahrazovat prořídle řady mužů, téměř nad lidské síly, zastávala Milada Fialová funkci náčelnice. Vr. 1938 byla její dlouholetá obětavá záslužná činnost v jednotě oceněna způsobem, který byl přiznáván jen nejlepším z nejlepších - byla zvolena čestnou členkou cvičitelského sboru žen.

VLASTA FOLTOVÁ
provd. Hamplová - 1913 - 2001

Do vinohradské jednoty vstoupila v r. 1932, členkou cvičitelského sboru se stala v r. 1933. Patří k vynikajícím mezinárodním závodnicím v gymnastických soutěžích. V následujícím přehledu jsou uvedeny výsledky závodů, které absolvovala a které jsou zaznamenány ve výročních zprávách jednoty.

1935- ve vyhledávacím závodě pro olympijské hry v Berlíně se umístila na 2. místě.

-v závodech o přebor COS byla na 4. místě,

-v přehlídce reprezentantek: pro olympijské hry v Berlíně zazářila na 1. místě.

1936- v posledních vyhledávacích závodech pro sestavení družstva ČOS na olympijské hry v Berlíně se umístila jako druhá,

- na mezisletové závody vyššího oddílu žen nebyl vyslán dostatečný počet družstev a proto se klasifikoval jen závod jednotlivkyň. V tomto závodě se Vlasta Foltová umístila na prvním místě,
 - na Olympiádě v Berlíně dobylo družstvo ČOS, ve kterém byly zařazeny tři vinohradské závodnice /VI. Foltová, A. Hřebřinová, M. Větrovská/ ve velmi nepříznivé atmosféře výborné druhé místo. Pořadí jednotlivkyň nebylo hodnoceno.
- 1937-** vylučovací závod pro sestavení reprezentačního družstva ČOS pro přebor Svazu slovanského sokolstva. V tomto závodě získala VI. Foltová druhé místo,
- na závodech, které uspořádala vinohradská jednota při příležitosti svého 50. výročí Vlasta Foltová zvítězila,
 - v závodě o přebor Svazu slovanského sokolstva v Novém Sadu v Jugoslávii byla Vlasta Foltová členkou vítězného družstva ČOS, v závodě jednotlivkyň získala I. cenu.
- 1938-** na sletových závodech vyššího oddílu byla Vlasta Foltová členkou vítězného družstva vinohradské jednoty,
- na XI. mezinárodních závodech gymnastické federace byla Vlasta Foltová členkou vítězného družstva ČOS. Ačkoliv byla v čele závodu, nešťastný nezdar v přeskoce přes koně ji odsunul na 24. místo. Přes tuto nehodu byla platnou členkou družstva a přispěla k jeho vítězství.
- 1939-** na závodech ČOS o přebor žen se Vlasta Foltová umístila jako třetí.
- 1940-** v závodě ČOS vyššího oddílu byla Vlasta Foltová členkou vítězného družstva vinohradské jednoty, v závodě jednotlivkyň se umístila jako sedmá,
- vinohradská jednota uspořádala veřejný závod vyššího oddílu, ve kterém se Vlasta Foltová umístila společně se Zdenou Veřmiřovskou, rovněž členkou vinohradské jednoty, na druhém místě. Závodu se zúčastnilo 30 závodnic ze 7 jednot, prvou cenu získala Vlasta Děkanová z žižkovské jednoty.
- Málokdo se může pochlubit tak bohatou a úspěšnou závodní kariérou. Vlasta Foltová nevěnovala své síly jen závodní činnosti. Byla též členkou komise ČOS pro pobyt v přírodě, propagační a sletové. Kromě toho působila jako instruktorka cvičitelských škol ČOS.
- Vlasta Foltová-Hamplová zemřela 2/5 2001 ve věku 88 let. Vzpomínka na tuto vynikající závodnici by nebyla úplná, kdybychom nevyzdvihli její věrnost k vinohradské jednotě. Po jejím obnovení udržovala své členství až do posledních dnů svého života.

JUDr. O t a k a r H e r m a n n

Ředitel Hypoteční banky, 1867-1943

Narodil se 9/10 1867. Vyrůstal v chudobě a k tomu, aby dokončil studia, musil sáhnout na dno svých sil a osvědčit mimořádnou dávku sebezapření k uhájení svého živobytí. Do vinohradského Sokola vstoupil v r. 1896. V následujícím roce se

stal členem vzdělavatelského odboru a v r. 1900 členem výboru ve funkci jednatele. Byl činný i v župě, a to nejprve jako zástupce jednatele pak jako místostarosta. K zvláště důležitému rozhodnutí došlo v roce 1904, kdy zemřel dosavadní starosta jednoty arch. Karel Horák a novým starostou byl zvolen JUDr. Otakar Hermann. Byla to volba šťastná, Otakar Hermann zastával funkci starosty 17 let. Zasloužil se o bezchybný vnitřní řád, zvláště v oboru finančního hospodaření a o úspěšné jednání s městskou radou Král. Vinohrad. Pamětihodným výsledkem tohoto jednání bylo rozhodnutí města o bezplatném daru pozemku u vodárny pro letní cvičiště jednoty, které bylo odevzdáno jednotě v r. 1910 a pronájmu "Bílková pavilonu" v Riegrových sadech v r. 1919. Tento pavilon se stal překrásnou, účelnou tělocvičnou na dobu 20 let. Bylo do ní převedeno cvičení žactva, mužů a žen, cvičení dorostu sloužila nadále tělocvična v Národním domě.

Schopnosti Otakara Hermanna ocenila župa i ČOS. Župa jej zvolila v r. 1908 župním starostou a v ČOS vykonával nejprve funkci přehlížeštěle účtů a v r. 1907 byl povolán do slavnostního sletového výboru a v r. 1910 do předsednictva ČOS. Rovněž v r. 1912 byl členem slavnostního sletového výboru.

Po I. světové válce se v r. 1921 vzdává funkce starosty jednoty a navrhuje Jana Brabce jako svého nástupce. Jan Brabec se stal důstojným nástupcem Otakary Hermanna na následujících 21 let. Otakar Hermann byl valnou hromadou dne 9/4 1921 zvolen zakládajícím členem jednoty. Byl to symbolický akt, kterým jednota ocenila jeho mimořádné zásluhy o rozvoj vinohradského Sokola. V župě dále vykonával funkci starosty. V ČOS byl členem právního a organizačního odboru. V r. 1924 byl účastníkem památného VII. valného sjezdu COS jako člen organizačního odboru.

V r. 1925 mu ČOS udělila nejvyšší vyznamenání ČOS pro činovníky - medaili "Na stráž". Ve vinohradské jednotě byl v r. 1925 zvolen čestným členem cvičitelského sboru

V r. 1930 byl členem rozhodčího soudu ČOS a v r. 1934 členem čestného soudu ČOS.

Bratr Otakar Hermann byl jednou z nejvýznamnějších osobností vinohradského Sokola v celé její historii. Lze o něm právem říci, že se zasloužil o vinohradský Sokol.

K A R E L H O R Á K

arch. a stavitel - 1861 - 1904

Již v dětství navštěvoval tělocvičný ústav Dr. Miroslava Tyrše, později jako student se stal členem Sokola Pražského. Jakmile začaly přípravy k založení sokolské jednoty na Král. Vinohradech, projevila se v plné míře jeho předvídatost. Podporoval vznik vinohradské jednoty přes rozhodný odpor zejména blízkého Sokola Pražského, který se obával, že dojde k zbytečnému tříštění sil a že nová jednota neobstojí a brzo zanikne. Jeho víra v úspěšný rozvoj vinohradské jednoty byla neotřesitelná a potvrdila se již při II. všesokolském sletu v r. 1891, kdy mladičká jednota překvapila svou účastí a vynikajícími závodními úspěchy. Vystoupení vinohradské jednoty na sletě vyvolalo opravdový údiv. Vždyť bylo

známo, že jednota 1 a 1/2 roku cvičila nouzové v naprosto nevyhovující hostinské místnosti a potom se musela 7 let spokojit s cvičením ve školní budově bez šatny a umývárny. Vinohradská jednota prokázala svou životaschopnost díky mimořádně schopným a obětavým osobnostem, které stály při jejím zrodu. Jednou z těchto osobností byl právě Karel Horák, který dovedl vystupňovat i u ostatních činovníků stejnou míru úsilí a obětavosti a navíc dokázal svým vlivem soustředit kolem sebe pokrokové a zdatné spolupracovníky.

Již 8/1 1888 byl Karel Horák zvolen členem výboru jednoty a pověřen funkcí náčelníka. V r. 1889 byl zvolen do nove vytvořeného komitě tu pro vystavění vlastní tělocvičny. V r. 1890 se vzdal funkce náčelníka a byl zvolen místostarostou jednoty. Zároveň ho cvičitelský sbor zvolil svým čestným členem. Od 23/2 1893 přejímá v jednotě funkci nejodpovědnější, stává se jejím starostou. Pověst o schopnostech a obětavosti Karla Horáka přesáhla hranice jednoty. Karel Horák se stává v r. 1890 místostarostou župy a v r. 1895 byl povolán do slavnostního sletového výboru ČOS. Jeho činnost v tomto důležitém a váženém organizačním útvaru byla oceněna i v r. 1900, kdy byl znovu zvolen členem slavnostního výboru pro IV. všesokolský slet 1901.

Vynikající pracovní výsledky Karla Horáka překročily i hranice sokolské organizace. Karel Horák byl po 13 let členem městské rady na Král. Vinohradech a působil i jako II. náměstek starosty města, byl mj. členem místní školní rady, okresního výboru a ředitelství městské spořitelny. Svou prací, rozvahou a přímým otevřeným vystupováním získal mnoho přátel a velký vliv ve veřejné správě i u veřejnosti. Všeobecná úcta k jeho osobě mu umožnila, aby podpořil vinohradskou jednotu v jejích odůvodněných požadavcích na projekt tělocvičny a jejího zázemí, který byl součástí stavby Národního domu na Vinohradech. Stavba byla dokončena v r. 1894 a vinohradská jednota získala cvičební prostory v této budově a mohla v nich plně rozvinout svou veřejně prospěšnou činnost.

K obrovskému zármutku všech členů jednoty, pracovníků městské správy a širokého okruhu občanů Karel Horák dne 29/1 1904 zemřel. Jeho pohřeb za účasti nesčetných jeho přátel a příznivců, vč. více než 400 krojovaných Sokolů byl důstojným projevem úcty a vděčnosti za záslužnou práci zesnulého.

FLORIAN HOŠEK

úředník spořitelny - 1887 - 1952

Narodil se 3/5 1887, Původním povoláním byl učitel tělocviku. Byl skromný, tichý pracovník, cele oddaný Tyršovu odkazu. Svědomitě vykonával každou práci, která mu byla svěřena v jednotě, župě a COS.

Členem vinohradské jednoty se stal v r. 1906, členem cvičitelského sboru v r. 1907. Byl dobrým cvičencem a má za sebou řadu úspěšných výsledků ze závodů. Na mezisletových závodech v r. 1909 byl členem vítězného družstva vinohradské jednoty v nižším oddíle. Jako jednotlivec se v těchto závodech umístil na 3. místě. V r. 1910 se zúčastnil župních závodů v 10tiboji o přebor a získal v nich II. cenu.

Téhož roku odešel s několika dalšími cvičiteli do Ruska jako učitel tělocviku a propagátor sokolské výchovy.

V r. 1924 po odchodu Kamila Cziviše do Bratislavy převzal funkci vedoucího žactva. Před VIII. všesokolským sletem 1926 byl povolán do COS, do sletového žakovského odboru. Zároveň se stal župním vedoucím žáků. V/r. 1928 je zvolen II. místonáčelníkem jednoty a v následujícím roce po odchodu Miroslava Jirsáka z funkce náčelníka jednoty nastupuje na takto uvolněné odpovědné postavení. Funkci náčelníka vykonával po dobu 6 let.

K závodní činnosti se vrátil ještě o sletových závodech v r. 1932. Byl členem vinohradského družstva nižšího oddílu starších, které se ze 17 družstev umístilo na 5. místě a v jednotlivcích získal I. cenu.

V r. 1937 byl členem herní komise ČOS.

V r. 1938 byl za svou záslužnou práci v jednotě zvolen čestným členem cvičitelského sboru.

V r. 1939 byl pověřen funkcí II. místostarosty jednoty. V župě předsedal sboru rozhodčích.

Bratr Florian Hošek byl krajně obětavým sokolským pracovníkem, pro kterého byla služba Sokolu jedním z předních úkolů v jeho životě. Zemřel 13/11 1952.

ANNA HŘEBŘINOVÁ 1908 - 1993

Byla vynikající závodnicí v bězích na krátké tratě. Po vstupu do vinohradského Sokola v r. 1931 se vyznamenala jako všestranná závodnice, která vynikala jak v atletických disciplínách, tak i v nářadovém tělocviku. V r. 1932 se zúčastnila závodu o přebor Svazu slovanského sokolstva a získala v něm vynikající 2. místo. Rovněž ve sletových závodech o přebor ČOS získala II. cenu. Kromě toho zvítězila v bězích na 60 m a 100 m. Jako všestranná sportovkyně se stala v r. 1932 členkou cvičitelského sboru jednoty a jako vynikající atletická závodnice byla v témže roce povolána do atletické komise COS.

V r. 1933 proběhly dva vyhledávací závody pro sestavení vzorného družstva ČOS na zájezd do USA. V prvním vyhledávacím závodě obsadila Anna Hřebřinová 8. místo, ve druhém byla 3. Do vzorného družstva pro zájezd COS do USA byly kromě Anny Hřebřinové zařazeny ještě tři další vinohradské závodnice. Družstvo vedla Božena Holečková-Matějovcová a jako hudebník doprovázel družstvo Karel Matějovec. Oba členové vinohradské jednoty. Zájezd byl velmi úspěšný a družstvo se svým programem pak ještě vystupovalo v Nitře při sletu župy Nitranské.

V r. 1934 byla Anna Hřebřinová spolu s dalšími vinohradskými závodnicemi /Vlastou Foltovou, Milenou Šebkovou a Vlastou Jaruškovou/ členkou reprezentačního družstva ČOS vyslaného na mezinárodní závody v Budapešti. Toto družstvo získalo v této náročné mezinárodní soutěži I. cenu.

V r. 1935 získala Anna Hřebřinová v závodě o přebor ČOS I. cenu. V následujícím roce ve vyhledávacích závodech pro sestavení reprezentačního družstva ČOS na Olympiádu v Berlíně byla Anna Hřebřinová pátá a jako členka družstva přispěla ve velmi těžkých podmínkách v tehdejší politicky vyostřené atmosféře k cenné stříbrné olympijské medaili.

V r.,1937 uspořádala vinohradská jednota při příležitosti 50. výročí svého vzniku domácí závody o přebor žen. Anna Hřebřinová se umístila jako druhá. V r. 1938 byla členkou vítězného družstva vinohradské jednoty ve sletových závodech vyššího oddílu. Jako jednotlivkyně byla druhá. V r. 1940 byla členkou vítězného družstva vinohradské jednoty v závodě ČOS vyššího oddílu. Jako jednotlivkyně v tomto závodě zvítězila.

Kromě závodní činnosti předávala své zkušenosti jako činovnice ČOS. Byla členkou náčelnictva žen ČOS a členkou komisí: atletické, nářaďové, technické složené ze zástupců ČOS a ČAAU a před Olympiádou v Berlíně zasedala v komisi pro přípravu závodnic na olympijské hry.

Anna Hřebřinová byla zcela mimořádnou osobností jak svou všestrannou vrcholovou úrovní, tak i obětavým úsilím předat znalosti a zkušenosti nastupující generaci.

Zemřela 6/12 1993 ve věku 85 let.

ALOIS HUDEC

1908 - 1997

Jeden z nejlepších světových gymnastů, nedostižný zejména ve cvičení na kruzích. Narodil se v Račicích u Vyškova, vyučil se soustružníkem a po několik let pracoval v brněnské Zbrojovce. Tak jak jeho bratři cvičil od mládeži v Sokole. Jeho ctížádost být nejlepší z nejlepších slavila svůj první velkolepý úspěch v r. 1931 v Paříži, kde zcela neznámý nováček se stal mistrem světa na mezinárodních gymnastických závodech. Lákala ho Praha, kolébka sokolské výchovy a tak v r. 1933 přesídlil z Brna do Prahy a stal se členem vinohradského Sokola a současně i členem cvičitelského sboru této jednoty. Ve stejném roce zvítězil na závodech pražského pětižupí a na závodech ČOS o prvenství ve volných sestavách na hlavním nářadí získal rovněž 1. místo. Jako člen reprezentačního družstva ČOS se zúčastnil zájezdu do Basileje. V r. 1934 se konaly mezinárodní gymnastické závody v Budapešti. Alois Hudec byl členem družstva ČOS, které na těchto závodech získalo II. cenu. Ač nebyl zcela zdravý, byl ve své suverénní disciplíně, na kruzích opět nejlepší. V r. 1935 na každoročně pořádaných závodech o prvenství ČOS ve volných sestavách jej tentokrát předčil Emanuel Löffler, taktéž vynikající závodník vinohradského Sokola. Alois Hudec byl druhý. Rok 1936 byl ve znamení Olympiády v Berlíně, v atmosféře ovládané nadřazenou rasou, která usilovala o to, aby prokázala v každém oboru lidské činnosti svou nedostižnou nadřazenost. Na této Olympiádě předvedl Alois Hudec ve své nejlepší disciplíně, ve cvičení na kruzích, tak ohromující výkon, že nikdo mu nemohl upřít zlatou medaili. O jeho výkonu podal výmluvné svědectví generální tajemník čs. olympijského výboru

prof. Vidimský těmito slovy: "Kdybych měl říci, jaký byl můj nejsilnější dojem na berlínských hrách, řeknu bez rozmýšlení výkon Hudcův. Jednak sám o sobě, ale ještě více právě tou harmonickou syntézou všech těchto složek: vrcholné umění borcovo, strhující obdiv obecenstva, v němž se střídalo hrobové ticho napětí s kolektivním oddychem úžasu, aby vyvrcholilo nadšeným frenetickým potleskem, a nejvyšší uznání soudců, kteří Hudcovi přiznali známku, jaké před ním ani po něm nikdo při hrách nedosáhl."

V celkovém hodnocení byl Alois Hudec na čtvrtém místě. Reprezentační družstvo ČOS, jehož byl Alois Hudec členem, získalo rovněž čtvrtou příčku, vítězství Aloise Hudce na

kruzích je tak přesvědčivé, že zastínilo ostatní výsledky, na nichž se projevila tehdejší krajně nepříznivá situace.

Na závodech o prvenství ČOS ve volných sestavách v r. 1936 byl Alois Hudec opět nejlepší. Zvítězil také na závodech o přebor, které uspořádala vinohradská jednota v r. 1937 při příležitosti 50. výročí svého vzniku. Zdá se, že je pravdivé rčení, že i mistr tesař se utne. Na závodech v r. 1937 o prvenství ve volných sestavách potkal Aloise Hudce nezdar na hrazdě a tak tentokrát skončil až na 13. místě. Opět se vyznamenal na závodech o přebor Svazu slovanského sokolstva v Novém Sadu v Jugoslávii v r. 1937. Byl členem vítězného družstva ČOS a v závodě jednotlivců se rovněž probojoval na prvé místo. Rok 1938 byl obzvláště bohatý na úspěšné výsledky Aloise Hudce. V Mladé Boleslavi se konal závod o prvenství Čech v nářadovém tělocviku, na kterém Alois Hudec získal I. cenu. Dne 19/2 1938 byl uspořádán závod o prvenství mezi oblastí českou a moravskoslezskou, na kterém zvítězilo české družstvo a v jednotlivcích Alois Hudec. Dne 24/3 1938 bylo v Basileji uspořádáno utkání ČSR- Švýcarsko, kde opět Alois Hudec vystoupil na nejvyšší stupeň vítězů. V Praze se pak konal při X. všesokolském sletu mezinárodní gymnastický závod, na kterém byl Alois Hudec čtvrtý v celkovém hodnocení, na kruzích byl první, na hrazdě, bradlech a v prostných byl vždy druhý. Ve sletovém závodě vyššího oddílu o cenu Dr. Miroslava Tyrše byl Alois Hudec členem vítězného družstva vinohradského Sokola a v závodě jednotlivců se umístil na 2. místě za Emanuelem Löfflerem, rovněž členem vinohradského družstva. Ve vyhledávacích závodech jednotlivců ve volných sestavách uspořádaných ČOS v r. 1939 byl Alois Hudec první.

I po II. světové válce pokračoval Alois Hudec na vítězné cestě za prvenstvím v gymnastických soutěžích. Ve vyhledávacím závodě pro sestavení reprezentačního družstva ČOS pro zájezd do SSSR a do Jugoslávie, uspořádaný v r. 1946, byl Alois Hudec první. Zvítězil také ve vyhledávacím závodě pro sestavení zájezdového družstva ČOS uspořádaného v r. 1947. Na závodech v Dánsku byl rovněž první. V Dánsku byla jeho sestava na kruzích oceněna plným počtem bodů.

Alois Hudec byl zcela mimořádným představitelem sokolského závodníka, který patřil mezi nejlepší světovou špičku. Byl přitom skromný, ale neobyčejně cílevědomý a houževnatý.

Svou pozemskou pout ukončil 23/1 1997 ve věku 89 let.

VLASTA JARUŠKOVÁ
provd. Beránková

Členkou jednoty se stala v r. 1927 a do cvičitelského sboru byla zvolena v r. 1928.

Její závodnická dráha začala v r. 1928 na mezisletových závodech nižšího oddílu, na kterých překvapila prvním místem.

V r. 1929 se konaly vyhledávací závody pro sestavení družstva ČOS na slovanský závod o přebor pořádaný v Polsku. Umístila se jako pátá a kvalifikovala se tak do reprezentačního družstva ČOS, které získalo v tomto závodě I. cenu. Uplatnila se i na atletických závodech. Ve vyhledávacím závodě pro III. ženské světové hry v r. 1930 byla v hodu oštěpem třetí. Dne 13/5 1933 se konaly vyhledávací závody pro sestavení družstva ČOS na zájezd do USA. Vlasta Jarušková se z vinohradských závodnic umístila nejlépe, byla celkově třetí. Začátkem června byl rozhodující druhý vyhledávací závod, na kterém byla Vlasta Jarušková osmá. Kvalifikovala se tedy do reprezentačního družstva ČOS, které se pod vedením Boženy Holečkové-Matějovcové vydalo 5/6 1933 na cestu do USA. Tam družstvo vystoupilo celkem v 10 městech, vesměs s velkým úspěchem. V r. 1934 na mezisletových závodech vyššího oddílu byla Vlasta Jarušková celkově 5.

Na základě dosavadních výsledků byla Vlasta Jarušková zařazena do reprezentačního družstva ČOS pro mezinárodní gymnastické závody pořádané v r. 1934 v Budapešti. Družstvo ČOS na těchto závodech získalo I. cenu.

Vlasta Jarušková-Beránková nebyla jen úspěšnou závodnicí, ale byla také obětavou činovnicí. Byla povolána do komisí ČOS, nářad'ové a závodní, aby své schopnosti a zkušenosti uplatnila ve výchově nově nastupující generace závodnic.

MIROSLAV JIRSÁK
1872 - 1959

Miroslav Jirsák byl jednou z nejvýraznějších postav vinohradského Sokola. Byl nikdy neselhávajícím motorem veškerého dění v jednotě, byl odvážným iniciátorem nových progresivních metod a postupu, které dovedl propracovat do všech důsledků a nekompromisně realizovat. Uplatňoval své znalosti a zkušenosti v nejrůznějších oblastech, ale největší pozornost věnoval výchově závodníků. Tuto jeho činnost ocenil br. Josef Zezula, legendární náčelník Sokola Brno I., v blahopřejném dopise k 85. narozeninám Miroslava Jirsáka těmito slovy: „Z Tvých nejvýznačnějších počinů chtěl bych dnes zvláště vřoucně vzpomenouti Tvých mimořádných úspěchů docílených na poli výchovy borectva, pro které jsi žil tělem i duší. Plným právem jsi proto všeobecně označován za zakladatele slavné závodnické tradice Vinohrad.“

Miroslav Jirsák se narodil 19/7 1872. členem vinohradské jednoty se stal v r. 1891, členem cvičitelského sboru v r. 1892. V letech 1896 a 1897 přerušil své členství ve vinohradské jednotě, když vykonával povinnou bankovní praxi nejprve v Plzni, poté v Benešově. V obou místech byl aktivním členem místních sokolských jednot. S jeho členstvím v benešovské jednotě je spojena důležitá událost, která významně ovlivnila jak historii vinohradského Sokola, tak i jeho osobní životní

cestu. V rozhovoru se starostou města Benešova a zároveň starostou tamního Sokola Dr. Häringem si vzájemně postěžovali na to, jak rakouská vojenská posádka v Benešově kazí svým nevázaným způsobem života českou mládež a odvádí ji od zdravé sokolské výchovy. Miroslav Jirsák tehdy odvážně navrhl: "Založíme v Sokole ženský odbor." Návrh se uskutečnil a setkal se s nadšeným ohlasem. Když se po vykonané praxi vrátil do vinohradského Sokola, uplatnil svůj návrh, který se v Benešově tak osvědčil i na Vinohradech. Vinohradský Ženský odbor zahájil cvičení 1/11 1898 zprvu pod vedením mužů v čele s Miroslavem Jirsákem. I zde mělo založení ženského odboru velký úspěch a ženy po důkladném proškolení se postupně osamostatnily pod vedením Boženy Nademlejnské. Společné zaujetí Miroslava Jirsáka a Boženy Nademlejnské pro rozšíření a zdokonalení ženského sokolského tělocviku /což byl tehdy revoluční čin valnou částí veřejnosti příkře odsuzovaný/, vedlo nakonec v r. 1908 k svazku manželskému.

V dalším jen chronologický přehled významných osobních událostí.

1899 navrhl zřízení tříčlenné komise, která pod jeho vedením doporučila řadu opatření nutných k zlepšení tísnivé finanční situace jednoty.

1900 zvolen I. místonáčelníkem jednoty a zároveň povolán do předsednictva župy.

1901 pověřen zastupováním jednoty v ČOS.

1903 valnou hromadou 27/2 byl zvolen náčelníkem jednoty. Tato volba vystihla mimořádné schopnosti Miroslava Jirsáka, i když překročil sotva 30 let svého věku a byl mnohem mladší než kandidáti z řad ostatních členů cvičitelského sboru. Další vývoj ukázal, že to byla volba neobyčejně šťastná.

1903 člen vítězného družstva vinohradské jednoty na závodech při sletu polského sokolstva ve Lvově a vítěz v hodnocení jednotlivců.

1904 člen vítězného družstva vinohradské jednoty na závodech při sletu slovinského Sokola v Lublani.

1904 člen vítězného družstva vinohradské jednoty na závodech uspořádaných Středočeskou župou při příležitosti 20. výročí jejího vzniku. V hodnocení jednotlivců získal II. cenu.

1905 povolán do technického předsednictva župy a zvolen II. úplným místonáčelníkem.

1909 účastník zájezdu ČOS do USA vedeného starostou ČOS Josefem Scheinerem. O průběhu zájezdu a jejím ohlasu u amerických krajanů přednášel 21/1 1910 v Národním domě na Vinohradech. /Text přednášky je uložen v archivu./

1911 člen výboru ČOS.

1911 na novém letním cvičišti jednoty u vinohradské vodárny zřídil jednoduchou noclehárnu a zavedl soustředění závodníků pro přípravu na sletové závody v r. 1912. Soustředění bylo spojeno s dvoufázovým tréninkem a vydatnou stravou.

O kolik desetiletí předběhl tímto počinem dobu !

1920 člen předsednictva cvičitelského sboru ČOS /v následujících letech nazývaného náčelnictvem ČOS/.

1922 člen stavebního a finančního odboru jednoty.

1924 na náčelnictvu ČOS podrobil kritice nedostatečnou činnost lyžařského a herního odboru ČOS. Náčelník ČOS Jindřich Vaniček reagoval svým klidným, rozvázným způsobem - vyzval Miroslava Jirsáka, aby se vedení těchto odborů ujal sám a řídil je podle svého nejlepšího vědomí a svědomí. Miroslav Jirsák ve svých 52 letech se začal učit jezdit na lyžích, aby při lyžařských kurzech, které hodlal organizovat, nevystupoval jako cizí, nedůvěryhodný vedoucí. Instruktorové lyžařské kurzy, které organizoval dvakrát ročně pod vedením zkušených vojenských instruktorů, se vyznačovaly vysokou úrovní, železnou kázní a typicky sokolskou pospolitostí. Kromě lyžařských kurzů a lyžařských závodů pořádaných ČOS zorganizoval také skupinu odborníků, kterou pověřil vypracováním názvosloví pro rozvíjející odvětví lyžařského sportu. Účelně vyřešil i systém sokolských herních soutěží.

1928 vzdal se funkce náčelníka jednoty, kterou vykonával 26 let. Jeho nástupcem se stal Florian Hošek. V ČOS si ponechal členství, v náčelnictvu ČOS, v lyžařském odboru, branném odboru, úrazovém odboru a v závodní komisi,

1931 vzdává se postupně členství v náčelnictvu ČOS a členství v odborech a komisi ČOS a soustřeďuje své síly na práci v jednotě, zejména na získávání finančních prostředků nutných k připravované výstavbě sokolovny v Riegrových sadech.

1932 v rámci finanční komise navrhl zejména tyto dvě rozsáhlé akce: 1/ sbírku finančních prostředků mezi členy jednoty i ve veřejnosti. Zahájení sbírky bylo navrženo na r. 1933 v naději, že celosvětová hospodářská krize se zmírní natolik, aby sbírka přinesla očekávaný výsledek; 2/ slosování uměleckých děl, o které požádal akad. malíře - členy vinohradské jednoty. Ochotně vyhověli a věnovali jednotě cenné hodnoty pro uspořádání atraktivní loterie. Celou akci připravil a projednal Miroslav Jirsák s houževnatostí a rozhodností sobě vlastní takřka sám.

1933 na tělocvičné akademii, kterou jednota připravila na 10/12 byli na návrh Miroslava Jirsáka pozváni prostřednictvím konsulátů nejlepší gymnasté z Finska, Francie, Itálie, Jugoslávie, Maďarska a Švýcarska. Všechny konsuláty vyhověly a zprostředkovaly vyslání žádaných borců. Z Brna byl pozván Jan Gajdoš. ČOS v poslední chvíli zakázala pořádání akademie za účasti zahraničních borců s odůvodněním, že jednoty nejsou oprávněny jednat se zahraničím. Nepomohla dodatečná žádost ani intervence u starosty ČOS ani návrh, aby ČOS sama převzala záštitu nad akademií. A tak 10 dnů před konáním akademie bylo nutno přislíbenou účast zahraničních borců odvolat. Tento iniciativní záměr vinohradské jednoty, který by dodal sokolským tělocvičným akademiím novou náplň a získal velký zájem u veřejnosti, se tedy neuskutečnil pro nedostatek formální povahy, jehož odstranění a napravení bylo odmítnuto se stěží pochopitelnou neústupností.

1938 zvolen čestným členem cvičitelského sboru jednoty.

1945 valná hromada 15/7 zvolila Miroslava Jirsáka- starostou jednoty. Volbu přijal jako dočasné opatření do příští rádné valné hromady, jejíž konání se předpokládalo uspořádat v únoru 1946.

Na závěr citace ze zmíněného již blahopřejného dopisu br. Josefa Zezuly k 85. narozeninám Miroslava Jirsáka: "Vše krásné, co jsi pro Sokol a národ vykonal, žije a bude žít dále v generaci Tvých odchovanců a výstavný stánek jednoty vinohradské v Riegrových sadech zůstane Tvým trvalým památníkem i Tvých věrných spolupracovníků.

Miroslav Jirsák po likvidaci sokolské organizace novou politickou mocí sepsal v padesátých letech své paměti ze sokolského života. Jsou uloženy v archivu jednoty.

Miroslav Jirsák zemřel 6/4 1959 ve věku nedožitých 87 let.

ING. DR. Z B Y N Ě K J I R S Á K
1910 – 2000

Narodil se 23/12 1910. Členem vinohradské jednoty se stal v r. 1929, ale jako žák a dorostenec cvičil ve vinohradské jednotě nepřetržitě od r. 1919, členem cvičitelského

sboru se stal v r. 1930. Byl dobrý cvičenec a všestranný sportovec. Ve své závodní činnosti se věnoval atletice, plavání, vč. skoků do vody, veslování, běhu na lyžích a přespolnímu běhu, který chápal jako vhodnou přípravu pro lyžařské závody. Stručný přehled v některých sportovních soutěžích, jak byly zaznamenány ve výročních zprávách jednoty:

1927 domácí závody v atletických disciplínách - v běhu na 60 m 1. místo.

1928 župní atletické závody - 60 m překážek 3. místo, skok o tyči 1. místo, župní plavecké závody - skoky do vody 2. místo.

1931 župní závody středního oddílu na náradí - 6. místo;

mezisletové závody ČOS ve veslování - čtyřveslice 1. místo; Rennerův memoriál - čtyřka nováčků 1. místo; veslařský závod Zbraslav - Praha - čtyřveslice 3. místo.

1932sletový závod čtyřveslic 1. místo.

1933 lesní běh v Krči pořádaný lyžařským oddílem 5. místo.

1934 závody pražského sokolstva v běhu na lyžích na Mísečkách - 3členné hlídky 4. místo;

lyžařské závody Barákovy župy II. tř. - běh na 16 km 6. místo. Kromě závodní činnosti zastával tyto funkce:

- člen výcvikového sboru lyžařského oddílu jednoty od r. 1931;
- člen výcvikového sboru veslařského oddílu /VK Libeň/ od r. 1937;
- člen vodní komise a veslařské komise ČOS od r. 1938;
- člen stavebního odboru jednoty od r. 1937 ve funkci jednatele a od r. 1947 ve funkci místopředsedy;

- I. místonáčelník jednoty od r. 1945.

Zvláště je nutno zaznamenat, že se výrazně podílel na pracích souvisejících se stavbou sokolovny v Riegrových sadech.

Jednak jako člen stavební komise, jednak jako úzký spolupracovník projektanta akad. arch. Františka Marka. O stavbě sokolovny napsal "Pamětní list", který vydala jednota v r. 1946 při příležitosti slavnostního otevření sokolovny v červnu 1946.

Po obnovení vinohradského Sokola v r. 1990 se zapojil do prací souvisejících s uplatněním restitučních nároků na vrácení sokolovny v Riegrových sadech od tehdejšího uživatele TJ Bohemians Praha. Ve výboru obnovené vinohradské jednoty převzal funkci jednatele a funkci předsedy stavební komise. V r. 1996 vypracoval studii na vybudování ocelové konstrukce sportovní haly na hřišti pro házenou a studii na vybudování ocelové konstrukce tribuny v prostoru mezi sokolovnou a atletickým stadionem.

V r. 1996 byl za své dlouholeté věrné členství ve vinohradské jednotě a za svůj obětavý přístup při řešení závažných a odborných problémů ve výboru a ve stavební komisi jednoty zapsán na základě usnesení valné hromady do čestné listiny vinohradské jednoty.

K A R E L J U D A
profesor

Členem jednoty od r. 1929. V r. 1931 byl zvolen vzdělávatelem jednoty. Kromě práce ve vzdělávacím sboru převzal funkci redaktora časopisu jednoty "Zvěstí." Těsné propojení redakce listu se vzdělávací činností posílilo vzdělávací poslání Zvěstí.

Karel Juda byl také v r. 1931 pověřen zahájením prací na kronice jednoty. Tyto práce se slibně rozeběhly, ale nepokračovaly tak, jak se očekávalo. Pokud jde o další vývoj kroniky jednoty nutno zaznamenat, že to, co bylo na podkladě dokumentu a různých s velkými obtížemi získaných materiálů zpracováno, se nenávratně ztratilo za okupace. Tehdy vše, co vinohradský Sokol vlastnil a opatroval, zabrali noví samozvaní okupanti. Zmocnili se nejen celého tělovýchovného areálu, ale také veškerého inventáře a důležitých dokumentů a historických památek. Archiv se ocitl v žalostných troskách. Ztratily se také výroční zprávy, samostatné zprávy odborů hudebního, pěveckého, divadelního, loutkářského, pořadatelského a zábavního, vč. souboru šibřinkových listů. Cvičitelský sbor žen si při příležitosti 50. výročí založení ženského odboru na Vinohradech, tedy v r. 1947 vytkl za úkol zpracovat kroniku ženského tělocviku ve vinohradském Sokole, dokud ještě pamětnice začátků ženského odboru mohou přispět svými vzpomínkami k realizaci tohoto záměru, únorové události v r. 1948 však uskutečnění tohoto záměru znemožnily.

V r. 1945 přijal Karel Juda funkci vzdělávatele župy a v následujícím roce přistoupil i k převzetí dalších úkolů - k redakci župního časopisu a k práci na župní

kronice. Také ČOS požádala Karla Judu o členství v redakci Sokolského věstníku. Práce na všech těchto úkolech byly po únoru 1948 zmařeny.

JINDŘICH KALIBA
1884 - 1971

Narodil se 3/3 1884. Do vinohradské jednoty vstoupil v r.1905, členem cvičitelského sboru se stal v r. 1907.

Osobnost Jindřicha Kaliby je nerozlučně spjata s funkcí vedoucího dorostu. Tuto funkci převzal v jednotě v r. 1921 a vykonával ji plných 18 let až do r. 1938. Cvičitelský sbor dorostu pod jeho vedením dosáhl vysoké odborné úrovně a cvičitelé přistupovali ke své odpovědné práci s dospívající mládeží s náležitým porozuměním a taktem. Mezi cvičiteli a dorostenci se vytvořily přátelské vztahy, které zanechaly u mnoha účastníků trvalé vzpomínky.

V r. 1938 předal Jindřich Kaliba funkci vedoucího dorostu svému nástupci. Za dosavadní dlouholeté zásluhy o sokolskou výchovu dorostenců byl zvolen čestným členem cvičitelského sboru.

Jeho moudrý a rozvážný přístup k dorostu vyvolal zájem župy o využití jeho zkušeností. V r. 1923 byl povolán do náčelnictva župy jako župní vedoucí dorostu.

V r. 1934 byl zvolen II. místonáčelníkem jednoty a po ukončení II. světové války byl v r. 1945 zvolen III. místostarostou jednoty, v r. 1946 II. místostarostou jednoty.

Svůj široký rozhled v ekonomické oblasti, který získal ve své vlastní podnikatelské činnosti, předával obětavě jednotě, která musela v nové sokolovně se stále rostoucími provozními náklady tvrdě zápasit o dosažení finanční rovnováhy. V r. 1945 převzal funkci hospodáře jednoty a v této funkci uplatňoval s nesmlouvavou rozhodností potřebná opatření k zvýšení příjmů a k dosažení uspoř. Ve své výzvě k členům a činovníkům jednoty z r. 1945 zdůraznil zásadu: "Šetřit a pracovat - pracovat a šetřit!" Zásada obecně a trvale platná.

Jindřich Kaliba zemřel 14/2 1971. Je pochován v rodinném hrobě na Vinohradském hřbitově, odd. 26.

MUDR. MIROSLAV KAVALÍR

Byl jedním z malého počtu vězňů, který přežil peklo koncentračního tábora v Osvětimi.

Do vinohradské jednoty vstoupil až v r. 1939. Tehdy byl již členem náčelnictva ČOS ve funkci II. místonáčelníka. Jako lékař byl členem odboru lékařsko-badatelského v ČOS.

Po II. světové válce byl zvolen náčelníkem ČOS. Stalo se tak na prvé schůzi výboru ČOS, která se konala ve dnech 30/6 a 1/7 1945 v místnostech Autoklubu v Lützowově ul. /Tyršův dům byl v té době ještě obsazen a pro sokolské činovníky

nepřístupný/ Výboru předsedal Josef Truhlář, který se také šťastně vrátil z koncentračního tábora. Z cvičitelského sboru mužů ČOS bylo popraveno nebo umučeno 16 členů náčelnictva ČOS a 27 ze 42 župních náčelníků.

Po 25. únoru 1948 se vytratila patřičná úcta k obětem nacistické zvěle a Miroslav Kavalír byl v rozporu s platnými stanovami zbaven funkce náčelníka ČOS a nahrazen Evženem Penningerem, který proti neoprávněnému postupu neprotestoval a funkci přijal. Miroslav Kavalír byl pronásledován i totalitním režimem, musil opustit svou pražskou ortopedickou ordinaci a nastoupit službu obvodního lékaře mimo Prahu. Dosavadní kontakty se tak zcela zprerthaly.

ANTONÍN KOČÍ

Člen vinohradské jednoty od r. 1897, člen cvičitelského sboru od r. 1898. V r. 1902 převzal funkci vedoucího žáků a učňů.

Byl výborným cvičencem a závodníkem. Dále jen letmý přehled jeho závodních úspěchů.

1904 člen družstva ČOS, které zvítězilo na mezinárodních závodech pořádaných při sletu francouzských gymnastů v Arrasu.

1904 člen vítězného družstva vinohradské jednoty na závodech uspořádaných při sletě Slovinského sokolstva v Lublani.

1904 člen vítězného družstva vinohradské jednoty na závodech, které uspořádala župa při příležitosti 20. výročí svého vzniku. V závodě jednotlivců získal I. cenu.

Kromě závodní činnosti vykonával v jednotě a v župě tyto funkce:

1908 člen technického předsednictva župy.

1908 I. místonáčelník jednoty.

1910 místonáčelník župy.

V památku vinohradského Sokola vydaného k 50. výročí vzniku jednoty je zaznamenána vzpomínka k počtě členů jednoty, kteří padli na bojištích I. světové války. V této vzpomínce je jmenováno 35 členů jednoty a mezi nimi je uvedeno jméno Antonín Kočí s datem úmrtí 20/1 1918. Seznam obětí I. světové války, obsahující jména členů vinohradského Sokola, není, jak se v úvodu k seznamu uvádí, úplný a obsahuje jen jména obětí, o jejichž nešťastném osudu se jednota dověděla.

VÁCLAV KORANDA

litograf

Je zakládajícím členem vinohradské jednoty. Členem výboru se stal v roce vzniku jednoty, tedy v r. 1887. Nejprve vykonával funkci zapisovatele a od r. 1889 převzal funkci jednatele. V památku vydaném k 50. výročí vzniku jednoty je tomuto zakládajícímu členu věnována zvláštní vzpomínka, jejíž úvodní část zní takto: "Bratr Václav Koranda dlí mezi námi statný, zdravý, tělesně i duševně zdatný muž, příkladný představitel generace, která pochopila nejen národní a zdravotní význam Sokola, ale nacházela v něm kus svého životního štěstí. Bratr Václav

Koranda jediný dosud žijící účastník ustavující valné hromady ... jediný pamětník a věrný účastník všech dějů a osudů jednoty ... jediný Sokol na Král. Vinohradech, který padesát let nepřetržitě cvičil a cvičí. Je členem IV. družstva "dospělých dorostenců", je z nich nejstarší, ale ještě si dovede skočit přes motouz."

Další zprávy o tomto sokolském bohatýru se vlivem následujících pohnutých, válečných let nezachovaly.

BLAŽENA KŘÍŽOVÁ

provd. Martínková

Do vinohradské jednoty přestoupila v r. 1934 již jako župní náčelnice. Tuto funkci vykonávala až do r. 1940, v r. 1936 byla povolána do náčelnictva ČOS a pracovala v různých komisích ČOS /závodní, nářaďové, pro zkoušky zdatnosti, zkušební, branné, sletové/ Byla také členkou odborné rady ČOS a členkou komise propagační a krojové. V r. 1945 převzala funkci III. místostarostky vinohradské jednoty a v r. 1946 byla zvolena III. místostarostkou ČOS.

HELENA LIEBSCHEROVÁ

roz. Krchová, učitelka

Členkou jednoty od r. 1909, členkou cvičitelského sboru od r. 1911.

Nejprve citace celkové charakteristiky této význačné osobnosti vinohradského Sokola z blahopřejného projevu k jejímu 25tiletému členství ve vinohradské jednotě uveřejněnému ve výroční zprávě za rok 1933:

"V první řadě jest to Helena Liebscherová, která jako žákyně přišla do jednoty vinohradské. Od útlého věku pilně a svědomitě cvičila a dosáhnuvši právoplatného členství jako žena, prošla téměř všemi i nejvyššími čestnými funkcemi, které sokolská organizace může poskytnouti. Sama vynikající cvičenka na nářadí, prvotřídní závodnice, byla mnohokrát ve vítězných družstvech domácích i zahraničních, byla dlouholetou místonáčelnicí, pak náčelnicí jednoty. Její vůdcovské schopnosti a svědomité konání prací jí získalo čestné místo v náčelnictvu ČOS, kde řadu let pracovala v mnohých odborech a jen pro churavost musila se toho místa zřici. Zůstává však nadále činnou ve cvičitelském sboru, ve výboru jednoty, pečuje o závodnice, neboť nářaďový tělocvik je stále jejím oblíbeným oborem a také své pedagogické znalosti dává do služeb sokolských."

Po tomto celkovém zhodnocení záslužné činnosti Heleny Liebscherové připojujeme stručný přehled její činnosti, a to jako závodnice i jako činovnice.
1919 - 1921 náčelnice jednoty.

1923 členku vítězného družstva vinohradského Sokola na II. mezisletových závodech ČOS vyššího oddílu.

1924 členka ženského technického předsednictva ČOS (v následujících letech přejmenováno na náčelnictvo žen ČOS). Postupně se činnost Heleny Liebscherové v ČOS dále rozrůstala .

1925 členka lyžařského odboru ČOS.

1950 členka plaveckého odboru náčelnictva ČOS.

1932 členka v komisi vodních sportů ČOS.

1933 členka závodní komise ČOS.

Po II. světové válce se ujala nevděčného úkolu obnovit archiv vinohradské jednoty, který byl za okupace téměř úplně zničen. Obrátila se k členům jednoty s prosbou, aby všechny materiály a památky vhodné pro uložení v archivu, pokud jsou uloženy u nich doma, věnovali do archivu jednoty. Její prosba byla vyslyšena a postupně se archiv naplňoval hodnotnými předměty, které mnozí členové jednoty pečlivě uchovávali doma v pevné víře, že Sokol po době temna svou činnost znovu obnoví.

FRANTIŠEK LISKA

městský úředník

Člen vinohradské jednoty od r. 1895.

Po I. světové válce se stal v r. 1920 vzdělavatelem a jako vzdělavatel zároveň i členem výboru jednoty. Za zmínku stojí, že v uvedeném roce byl vzdělavatel poprvé volen valnou hromadou. Ve funkci vzdělavatele setrval dva roky. V r. 1921 byl povolán do vzdělavatelského odboru ČOS, ve kterém vykonával funkci jednatele. V té době byl zvolen i župním vzdělavatelem a pověřen redakcí župního časopisu Vzlet. V r. 1923 rozšířil svou činnost v ČOS, a to jako člen menšinového odboru a výletní komise. V r. 1924 se stává členem výboru ČOS a z titulu této funkce také účastníkem VII. valného sjezdu ČOS, kde pracoval v organizačním odboru. V župě vykonával po dobu nepřítomnosti starosty župy Otakara Hermanna, odvolaného služebně do Bratislavy, funkci úřadujícího I. místostarosty. V r. 1925 byl zvolen předsedou vzdělávacího odboru ČOS a také předsedou menší nového odboru ČOS. Pracoval i v dalších odborech ČOS (organizačním, musejním, americkém, uměleckém) a ve sletovém výboru ČOS.

V župě byl zvolen starostou a tuto funkci zastával do r. 1935.

V r. 1938 nastoupil do funkce župního starosty Václav Vondrák, rovněž člen vinohradské jednoty. František Liska byl zvolen za svou dosavadní záslužnou činnost čestným starostou župy.

V r. 1930 se činnost Františka Lisky v ČOS dále rozšiřuje o členství v rozhodčím soudu a v divadelní komisi.

V souvislosti se zaměřením Františka Lisky na vzdělávatelskou práci sluší dodat, že je autorem článku nazvaném "Ke čtyřicetiletí vinohradského Sokola," uveřejněném ve vzpomínkovém listě z r. 1927.

Jiří Liška se nemohl smířit s bratrskou pomocí 21/8 1968 a emigroval do USA. Stále udržoval kontakty se svými sokolskými přáteli, zpočátku písemné, od r. 1990 i osobní. Vzhledem k tomu, že jeho věrnost k sokolskému Tyršovu odkazu neskončila, ale naopak přiměla ho k tomu, aby v sokolské práci pokračoval v emigraci, požádali jsme ho, aby rozmnožil tuto sbírku vzpomínek na obětavé sokolské pracovníky a obohatil ji svými zkušenostmi a poznatky ze sokolského života v USA. Br. Jiří Liška vyhověl a z jeho vzpomínek zařazujeme stručný výtah. Vzpomínky, které nám zaslal, mají tři části: Z mého života, Sokolský dar světu a Jak jsem se seznámil se sestrou Marií Provazníkovou, V následujících řádcích reprodukuje jejich zkrácený text.

Z mého života

Světlo světa jsem spatřil za okolností značně dramatických, uprostřed první světové války, v říjnu 1916. ... Když mě maminka přivedla v r. 1922 jako šestiletého kluka do bzučící vinohradské sokolovny, tužilo se tam právě na stopadesát takových kluků. Pro mě byla přítomnost tolika rozjařených dětí šokem.

Šok ale netrval dlouho a změnil se v lásku, která se mě drží dodnes. Vzpomínky na mládí, prožité v ovzduší jedné z největších sokolských jednot, jsou s postupem stárnutí stále výraznější, a já bezděčně srovnávám to, co jsem tam zažil, s tím, jak to zde v Los Angeles děláme. Rád bych dokázal i zde, abychom se tomu vzornému obrazu alespoň trochu přiblížili. ...

Jako dobrý cvičenec, ale ne závodník, jsem byl povolán do cvičitelského sboru dorostu hned po maturitě. To byla moje nejlepší škola. ... Rok 1948, i když to byl rok nejvelkolepějšího sletu, byl počátkem všech strastí. V období po něm i my tenkrát, tak jako naši dnes doma, se museli stáhnout do svého krunýře, a ponechat Bohu všechnen svůj osud. Do partaje se dát,

to nepřicházelo v úvahu, a tak přišla "akce 70.000" a práce s lopatou a motykou na bezúčelném mostě přes Vltavu. S pomocí přátel jsem se odtamtud po čase dostal, ale z bláta do louže. Právní oddělení Národní banky, devisový odbor, bylo přiděleno ministerstvu financí, a to byl vládní úřad s přísným "kádrováním." Tak uplynulo krušných deset let, stále s nebezpečím vyhození.

Až kolem r. 1964 nastalo jisté uvolnění, které vyvrcholilo "Pražským jarem" v r. 1968. ... Šok 1968 nás zastihl připraveny k utvoření přípravného výboru místní jednoty Československé obce sokolské. Dne 20. srpna 1968 jsme měli první cvičební hodinu cvičitelského sboru. No a co bylo 21. srpna, to každý ví. ... Už v r. 1966 odešel náš starší syn Mirek, znechucen poměry, za hranice, mě "vyndali" z ministerstva, a v r. 1968 jsme se rozhodli všichni ostatní. ... Šťastně jsme se sešli v Los Angeles. A tak můžeme zase sokolovat svobodně a s nadějí, že naše pout světem nebude znovu přerušena okolnostmi stojícími mimo nás. Je to krásné, že je možno najít v daleké cizině tolik spřízněných duší a s nimi se spřátelit a spolupracovat. Díky Sokolu.

Sokolský dar světu

Sokolské slety! Kolik z nás si už řeklo: To je můj poslední - už si odpočinu. Ale přijde čas, že se najdou zájemci, začne se nacvičovat, a pak už je rozhodnuto. A tak počet sletů, kterých jsme se zúčastnili, stále roste. Zvláště zde v USA, když můžeme jet i na slety v Evropě nebo zaskočit do Kanady.

Zde v Americe je příprava sletu o to těžší, že je nutné nastudovat prostná z papíru, získávat zájemce, udržet jejich zájem vymyšlením různých zpestření, překonat vlastní únavu i malověrné názory druhých, ... Nezáčastněný pozorovatel by tedy logicky řekl: "Prosím tě, že si už nedáš pokoj!" A já vám tedy řeknu, proč si zatím toho "lehára" nedám.

Je mnoho způsobů, jak si udržet zdraví a všechny mají společného jmenovatele - přiměřený, vydatný pohyb. Lékař i psycholog nikdy ale nezapomene zdůraznit, že ještě důležitější je dobrá mysl, čínorodý ruch. K takovým příznivým stavům přispívá rozumné závodění. A kdo si už nemůže závodění dovolit pro nedostatek času, vloh anebo obojího, najde náhradu v přípravě na slet nebo jiné veřejné sokolské vystoupení. Má před sebou určitý cíl, ví přesně, jak ho dosáhnout. A korunou všeho je pak ten krásný pocit, že jsem to dokázal a přispěl svým potem, vytrvalostí, dobrovolnou kázní k úspěchu něčeho, co nemá ve světě obdoby.

Když jsem pozoroval sokolskou mládež na chicagském sletu v přípravách, vystoupení a triumfálním odchodu, začal jsem věřit, že se sokolství zde v Americe, a snad i ve všech svobodných zemích, stane jednou také majetkem nejširších vrstev. Ty sokolské děti a dorost už většinou neumějí česky. Jsou už americké, ale zároveň přece tak naše! Proč? Protože prošly školou sokolské kázně. Pravidelné a nikým nevnučované cvičení je přivedlo k dobrovolnému podřízení se celku, Vytříbilo jejich odvahu i silnou vůli, naučilo je respektovat druhého. A tím se liší od ostatních.

Americká mládež ve svém celku není vedena ke všestrannému tělocviku a ke smyslu pro kázeň. Zejména ne ve školách. A tak chicagský slet znovu ukázal, jak blahodárně může působit sokolství ve veřejném životě země, a jaké velké možnosti tu jsou pro sokolské vedení.

Jak už někdo velmi vhodně napsal, potřebujeme na všech místech, kde jsou naše jednoty i tam, kde ještě nejsou, další Tyrše a Fügner, Vaníčky a Scheinery. Lidi angažované ve veřejném životě, schopné analyzovat stav společnosti, inteligenci a umělce, kteří dokáží přijít k lidu blíž a s ním se povznést, kteří jsou schopni vidět dále do budoucnosti. Kde stanutí, tam smrt! Prostředky tu jsou jako na dlani. Naše sokolství nám je přímo nabízí, jen jich použít.

Jak jsem se seznámil se sestrou Provazníkovou

Moje první kroky po příjezdu do Los Angeles v lednu 1970 vedly do tamní sokolovny. Tam se postupně také zabydlila celá naše rodina čítající deset členů ve třech generacích.

Začátky ve cvičení byly pro mne novou zkušeností a často vyvolávaly vzpomínky na moje cvičitelská léta v Sokole Praha - Vinohrady. A tak jsem po několika měsících napsal článek, který byl uveřejněn v časopise American Sokol. V něm jsem si postěžoval na některé nedostatky našeho cvičení a na obtíže se sháněním tělocvičné literatury. V závěru článku jsem požádal čtenáře o

zprostředkování písemného styku se sokolskými cvičiteli. Přišel dopis rovnou od sestry Marie Provazníkové s pochvalou článku a nabídkou ke spolupráci. Byla to ze strany sokolských cvičitelů reakce jediná, zato však nade vše cenná.

Od té doby sestra Marie Provazníková způsobila v mé sokolské činnosti pravý zvrat. Probudila mě k pravidelné teoretické práci, takže jsem dal do tisku svoji prvotinu. Přislíbila k ní napsat úvod. Vedla v Los Angeles cvičitelskou školu, jednu z prvních, které změnily tradici celotýdenních kurzů. Konaly se po tři víkendy za sebou. Při té příležitosti otevřela sestra Marie Provazníková oči mnohým z nás, když prokázala nezměrné možnosti v provádění Tyršovy soustavy, ze které mohou těžit nejširší kruhy cvičenou od dětí po starce, mají-li cvičitele znalé věci.

Sestra Marie Provazníkové vyplňuje tak mezeru, která je bohužel stále otevřená - zásobuje nás tělocvičnou a ideovou literaturou. A tak nejen že máme známý Manual, ale i Skupiny a úpoly, Cvičení s náčiním, ale v poslední době i výbornou historii „Sto let Sokola“. Chystá se ještě v poslední době k dalším pracím, zejména k pojednání o metodice tělesných cvičení.

Naše milá Marie je z těch vůdčích osobností, které šíří kolem sebe nadšení a vyvolávají obdiv ke svým hlubokým znalostem životním, pedagogickým a tělocvičným.

Tolik ze vzpomínek Jiřího Lišky. Jeho pohled je z jiného prostředí, nezátíženého zdejšími poměry, v nichž mnozí považují sokolství za přežitek. Domnívají se, že vše, čeho si cenili naši předchůdci, je třeba opustit. Bez ohledu na to, o jaké hodnoty jde, chtějí vše nahradit novými směry, aniž by si ověřili jejich vhodnost a užitečnost. Pohled z amerického prostředí je zvláště poučný, protože v něm převládají pokrokové tendence s praktickým pojetím životních potřeb. Proto byl poznatkům Jiřího Lišky věnován větší prostor.

K poslední části pojednávající o Marii Provazníkové poznamenáváme, že Marie Provazníkové zemřela 11/1 1991 ve věku 100 let.

EMANUEL LÖFLER

Členem vinohradské jednoty od r. 1927. Vynikající mezinárodní závodník gymnastických soutěžích, člen cvičitelského sboru jednoty.

V následujících řádcích stručný přehled jeho závodnické činnosti:

- 1928** člen vítězného družstva ČOS, které získalo II. cenu na Olympijských hrách v Amsterdamu. Jako jednotlivec byl 3. na kruzích, 2. v přeskoku přes koně, 9. celkově.
- 1929** člen reprezentačního družstva ČOS, které absolvovalo úspěšný zájezd do USA.
- 1930** vítěz v závodě o přebor Svazu slovanského sokolstva v Bělehradě; v témže roce získal na mezinárodních závodech v Lucemburku III. cenu a na župních závodech o přebor s širší účastí závodníků i z jiných žup získal I. cenu.

- 1932 v závodě o přebor pražského pětižupí byl druhý a v závodě ČOS o prvenství ve volných sestavách byl třetí.
- 1934 člen represent. družstva ČOS, které se umístilo na mezinárodních závodech v Budapešti na druhém místě, v jednotlivcích získal vynikající III. cenu.
- 1934 na mezinárodních závodech člen družstva vinohradského Sokola, které získalo ve vyšším oddíle druhou cenu; v závodě jednotlivců Emanuel Löffler zvítězil.
- 1935 na závodech o přebor ČOS v Bratislavě se umístil na 4. místě na závodech o prvenství ČOS ve volných sestavách zvítězil.
- 1936 člen družstva ČOS, které na Olympijských hrách v Berlíně v politicky vyhrocené atmosféře se umístilo na 4. místě.
- 1937 na domácích závodech o přebor uspořádaných vinohradskou jednotou při příležitosti 50. výročí vzniku jednoty získal II. cenu.
- 1937 člen vítězného družstva ČOS, na závodech o přebor Svazu slovanského sokolstva v Novém Sadu v Jugoslávii; v závodě jednotlivců se umístil na těchto závodech na 5. místě.
- 1938 na závodech o prvenství Čech v nářadovém tělocviku uspořádaných pražským pětižupím v Mladé Boleslavi byl 4.
- 1938 člen vítězného družstva českého, které na závodech o prvenství na nářadí mezi oblastí českou a moravskoslezskou uspořádaných v Tyršově domě; v závodě jednotlivců byl 6.
- 1938 na mezinárodních závodech uspořádaných při X. všesokolském sletě se umístil na 9. místě;
- 1938 na sletových závodech vyššího oddílu byl členem vítězného družstva vinohradského Sokola. V hodnocení jednotlivců získal I. cenu.

Tento skvělý závodník byl vyšší postavy a vynikal zvláště mimořádnou elegancí projevu. Zároveň byl vynikajícím cvičitelem. Dovedl svým svěřencům předat cenné rady jak zvládnout obtížné prvky a dosáhnout přitom dojem elegantní lehkosti.

FRANTIŠEK MAREK
akad. arch. - 1899 - 1971

Datum narození 26/11 1899, datum úmrtí 18/7 1971.

Členem jednoty od r. 1921. Od samého počátku se podílel na přípravných pracích pro stavbu sokolovny, ať již jako poradce nebo projektant. Stavební odbor jednoty byl stále v pohotovosti. Nejprve bylo nutno vyřešit úpravu "Bílkova pavilonu" na tělocvičný sál, přístavbu šaten a nezbytného zázemí. Pak přišla na řadu výstavba letního cvičiště ve Slovenské ul. s výstavbou šaten, bytu pro sokolníka a zastřešení cvičebního prostoru. Pak následovala velice potřebná úplná přestavba restaurace v Riegrových sadech v těsném sousedství s Bílkovým pavilonem. Akad. arch Marek vypracoval projekt přestavby. Porovnání původního objektu restaurace /zachycen na fotografii uložené v archivu/ s novou budovou přesvědčivě prokazuje přínos novostavby jak po stránce architektonického řešení,

tak po stránce účelného vnitřního uspořádání. S rekonstrukcí restaurace souvisela stavba nového hudebního pavilonu v restaurační zahradě. Projekt na tento pavilon vypracoval rovněž akad. arch. František Marek a výsledná jeho podoba vzbudila vysoké uznání v odborných kruzích jak výtvarným řešením, tak akustickými vlastnostmi. S velkými nadějemi přikročila jednota v r. 1933 k vybudování chaty "Na Stráži" na Končínách u Jablonce n/Jiz. Největší úsilí však bylo nutno vynaložit na přípravy stavby nové sokolovny v Riegrových sadech. V této záležitosti hrál akad. arch. František Marek velmi důležitou roli. Jako vítěz soutěže na výstavbu sokolovny byl po mnoho let zavalen nesčetnými úpravami projektu podle stále se měnících požadavků rozhodujících úředních míst.

Když konečně po vyčerpávajícím boji byla stavba zahájena a v podstatě dokončena, zmocnily se ji okupační síly a provedly v ní řadu změn, které byly pro tělocvičný provoz jednoty nepřijatelné. Po skončení války, když jednota se do sokolovny vrátila, musela za cenu vysokých nákladů uvést stavbu do původního stavu. Po slavnostním otevření sokolovny v r. 1946 byla vynikající práce akad. arch. Marka po zásluze důstojně oceněna. Za projekt sokolovny obdržel na Olympijských hrách v Londýně v r. 1948 olympijskou medaili v oboru výtvarného umění. Sokolovna, na jejímž vybudování mají všichni zúčastnění nesmírnou zásluhu, je dílem vynikajícím svou krásou, účelností, bezprostředním propojením s venkovním tělovýchovným areálem a polohou uprostřed Vinohrad, dílem, které si zaslouží, aby všichni do něho vstupovali s úctou a pokorou.

KAREL MATĚJOVEC

Člen vinohradské jednoty od r. 1923

Hudebník, který zasvětil celý svůj život tvorbě hudebních doprovodů k sokolským tělocvičným vystoupením, sletovým prostným, sletovým scénám, pódiovým vystoupením, závodním sestavám v „prostných“. Jeho činnost v této oblasti je mnohostranná a nezměřitelná. Uveďme alespoň stručný přehled jeho významných sletových hudebních doprovodů.

VIII. všesokolský slet 1926:

- hudba k prostným dorostenců, jejichž autorem byl Augustin Očenášek';
-
- hudba k prostným dorostenek, jejichž autorkou byla Božena Holečková. Tuto spolupráci možno považovat za začátek nerozlučného spojení obou autorů v dalším jejich společné tvorbě tělocvičných vystoupení, zároveň však i k společné životní cestě ve svazku manželském, na kterou vstoupili v r. 1930;
- hudební doprovod ke sletové scéně "Kde domov můj."

IX. všesokolský slet 1932:

- hudba k prostným dorostenců s lesklými tyčemi, jejichž autory byli Pergl - Očenášek;
- hudba k prostným žen, jejichž autorkou byla Božena Holečková-Matějovcová.

- X. všesokolský slet 1938:
- hudba k prostným dorostenců, jejichž autory byli Činčera a Cinert;
 - hudba k prostným dorostenek, jejichž autorkou byla Božena Holečková-Matějovcová;
 - hudba k prostným žen, jejichž autorkou byla Božena Holečková-Matějovcová.
- XI. všesokolský slet 1948:
- hudba k nezapomenutelné skladbě prostných dorostenek s bílými kroužky - skladba od Boženy Holečkové-Matějovcové;
 - hudba k prostným žen /harmonie pohybu/ - autorka Božena Holečková-Matějovcová;
 - hudba k odvážné a neobyčejně působivé skladbě Boženy Holečkové-Matějovcové k reji 30 000 žen.

Tento strohý a neúplný výčet sletových skladeb je přesvědčivým svědectvím o mimořádné tvůrčí síle manželů Matějovcových.

BOŽENA HOLEČKOVÁ–MATĚJOVCOVÁ 1892-1979

Věhlas této mimořádné tvůrčí osobnosti se rozšířil po celém sokolském hnutí. Proslavila se zejména sletovými skladbami, jejichž vysoká hodnota, netradiční a odvážné pojetí vzbuzovalo úctu a obdiv tělovýchovných odborníků a nadšený ohlas diváků. Narodila se 1/8 1892. Do vinohradské jednoty vstoupila v r. 1914. Krátce po I. světové válce se stává členkou cvičitelského sboru, v r. 1920 místonáčelnicí a v r. 1922 náčelnicí jednoty. Tuto funkci zastávala 13 let, které se překrývaly se zlatým věkem vinohradského Sokola, v jehož čele byli starosta Jan Brabec a náčelník Miroslav Jirsák. Její tvorba sletových vystoupení začíná na VIII. všesokolském sletu v r. 1926, pro který byla přijata její skladba prostných dorostenek s hudbou Karla Matějovce. Se svými skladbami uspěla i na všech následujících všesokolských sletech až do r. 1948. Na IX. sletě v r. 1932 byla přijata její skladba pro ženy, opět s hudbou Karla Matějovce, se kterým pokračovala nejen v úspěšné tvorbě sletových vystoupení, ale od r. 1930 potvrdila vzájemné zaujetí v tvůrčí sokolské činnosti i v osobním životě uzavřením svazku manželského. Pro sletová vystoupení při X. všesokolském sletu 1938 byly vybrány skladby manželů Matějovcových pro dorostenky a ženy. XI. všesokolský slet 1948 byl z hlediska volby sletových skladeb skutečným triumfem manželů Matějovcových. Jednak byla zařazena do sletového pořadu slavná skladba obou tvůrců pro dorostenky s bílými kroužky, jednak jejich mimořádně odvážná skladba - rej 30 000 žen. Nová netradiční choreografie s vysokým počtem cvičenek strhla diváky k nadšenému bouřlivému potlesku.

Kromě obdivuhodné tvůrčí činnosti vynikala Božena Holečková-Matějovcová i v dalších oborech tělovýchovné činnosti. Byla od r. 1922 dlouholetou členkou náčelnictva žen ČOS. Postupně se její činnost v ČOS rozšiřovala o působení v řadě dalších útvarů, odborů, komisí. Ještě ve výroční zprávě vinohradské jednoty za rok 1947 je uveden tento rozsáhlý výčet jejich funkcí v ČOS:

Členka náčelnictva žen ČOS, předsedkyně komise rytmicko-gymnastické, členka komise nástupové, komise krojové, zástupkyně zájmů žen v odborech hudebním, biografickém a filmovém, zpravodajka odborů sletového, slovanského, výstavního a hudebního odboru, důvěrnice župy Denisovy, Nitranské a Východočeské.

V r. 1929 byla Božena Holečková-Matějovcová pověřena Ředitelstvím státních kurzů tělovýchovných vedením výpravy do školy A. Duncanové v Klesheimu u Solnohradu. Do této 24 členné výpravy bylo z vinohradské jednoty zařazeno 8 žákyň, 3 dorostenky a 2 cvičitelky.

V r. 1930 pověřila ČOS Boženu Holečkovou-Matějovcovou vedením vzorného družstva vyslaného do Sofie na slet bulharských Junáků.

Sestra Božena Holečková-Matějovcová patří mezi nejvýznamnější osobnosti vinohradského Sokola, o kterých plným právem platí slova, že se zasloužily o rozvoj a dobré jméno vinohradské jednoty a přispěly k světově proslulosti celé sokolské organizace. Manželé Matějovcovi byli tvůrčí dvojicí, která se trvale zapsala do historie sokolstva.

ELIŠKA MISÁKOVÁ

MILOSLAVA MISÁKOVÁ

provd. Čamková

Sestry /sokolské i rodné/ Misákovy se staly členkami vinohradského Sokola až po II. světové válce, zaslouží si však, aby jejich jména byla zařazena do tohoto souboru. Obě byly vynikajícími mezinárodními závodnicemi. Obě sestry byly členkami vítězného družstva vinohradského Sokola na sletových závodech vyššího oddílu v r. 1948. Eliška Misáková v závode jednotlivkyň získala I. cenu. Obě sestry pak byly zařazeny do reprezentačního družstva ČOS pro Olympijské hry v Londýně 1948. Eliška Misáková těsně před závodem těžce onemocněla, k závodu již nenastoupila a její boj s nemocí v londýnské nemocnici byl marný. V tomto boji podlehla, je jí mladý, nadějný život tragicky skončil v jejích nedožitých 23 letech. Statečné ostatní členky družstva musely překonat nejen nástrahy obtížné soutěže světového významu, ale i drtivou zátěž životní tragedie, která postihla členku jejich družstva. Prokázaly nesmírnou sílu a odhodlání a získaly v gymnastické soutěži zlatou medaili. Družstvo nastoupilo na stupně vítězů místo radostného járotu se smutečnými páskami, aby vzdaly poctu své člence, která se tohoto slavného okamžiku nedožila.

KAREL MÜLLER
Bankovní úředník

Člen vinohradského Sokola od r. 1904. ,

Nejprve vykonával funkci přehlížeště účtů, záhy však přejímal další funkce tak, jak to bylo potřebné. V r. 1909 se stává členem vzdělavatelského odboru, který se podle pokynů ČOS změnil v r. 1911 na Osvětovou komisi. V r. 1910 byl Karel Müller zvolen do výboru jednoty a v témže roce se stal předsedou zábavního odboru. Byl také členem Družstva pro postavení tělocvičny Sokolu na Král. Vinohradech a s velkou obětavostí usiloval o největší přínos pro účely, pro které bylo Družstvo založeno. V l. 1911 a 1912 byl povolán pro své organizační schopnosti do těchto odborů ČOS: umělecko-zábavního, vzdělavacího, sletového slavnostního, sletového pořadatelského. V tomto naposled jmenovaném odboru převzal funkci předsedy. Za zvláštní zmínku stojí, že v této funkci se významnou měrou zasloužil o odvrácení kalamity, která mohla nastat o VI. všesokolském sletu 1912, když na dřevěné a plně obsazené tribuně vypukl požár. Jako předseda pořadatelského odboru řídil záchranné práce s tak obdivuhodným přehledem, že zabránil panice a požár byl bez vážných následků rychle zlikvidován.

Dne 7/8 1912 uprostřed své mnohostranné činnosti v jednotě a ČOS Karel Müller zemřel. Pro vinohradský Sokol to byla velmi citelná a stěží nahraditelná ztráta.

Poslední poctu mu projevila velká účast bratří v kroji, nejen z vinohradského Sokola, ale i z dalších jednot pražských a mimopražských. Dne 5/11 1912 byla památka zesnulého uctěna zvláštním večerem s důstojným pořadem, jehož náplň a provedení řídil spolupracovník ze vzdělavacího odboru Karel Domorázek-Ruch.

MILENA MÜLLEROVÁ
provd. Folberová

Členkou vinohradské jednoty se stala v r. 1946. Byla výbornou cvičenkou a postupně prošla úspěšně všemi vyhledávacími závody pro sestavení reprezentačního družstva ČOS na Olympijské hry v Londýně 1948. Získala tak právo bojovat o olympijské medaile. V reprezentačním družstvu byly zařazeny 4 závodnice z vinohradské jednoty /spolu s ní byly zařazeny v družstvu sestry Misáková a Zdena Veřmírovská/. Družstvo, jak již bylo uvedeno, vybojovalo zlatou medaili.

BOŽENA NADEMLEJNSKÁ
provd. Jirsáková

Na návrh Miroslava Jirsáka byl při vinohradské jednotě založen ženský odbor, který zahájil svou činnost 1. listopadu 1898. Miroslav Jirsák byl pověřen odbornou technickou pomocí ženskému odboru do doby, než odbor se zcela osamostatní. Ke konci roku 1898 měl odbor již 65 členek. Mezi nimi byla Božena Nademlejnská, které nebylo tehdy plných 25 let /datum narození 3/1 1874/.

Upoutala pozornost svým zjevem, pohybovými schopnostmi i projevem, to vše naznačovalo, že po získání potřebných odborných znalostí zvládne vedoucí úlohu. Božena Nademlejnská nezklamala a stala se v následujícím roce náčelnicí nově vytvořeného vinohradského ženského odboru.

V r. 1899 byl ženský odbor rozšířen o oddíl dívek. Zájem žen i dívek o sokolské cvičení rostl. Silnou pobídkou pro vstup žen a dívek do ženského odboru byla veřejná vystoupení, která pod vedením náčelnice Boženy Nademlejnské se setkala u veřejnosti s nadšeným ohlasem. V r. 1901 ženy poprvé se zúčastnily všesokolského sletu, na kterém překvapily vynikajícím cvičením s kuželi. Vinohradský Sokol - ženský odbor nechyběl na této významné sletové premiéře žen. Připravil a vyslal na sletové vystoupení přes 40 cvičenek.

Ženský odbor vyvíjel pestrou činnost a zvyšoval svou odbornou úroveň pořádáním kurzů, při jejichž vedení spolupracovali zpočátku muži.

Božena Nademlejnská byla v r. 1900 povolána do župní technické komise žen a v následujícím roce do technické komise ČOS.

V ČOS pak byla ještě vytvořena komise pro úpravu ženského tělocviku a Božena Nademlejnská byla, s přihlédnutím k jejím dosavadním výsledkům ve vinohradském ženském odboru, povolána ke spolupráci i v této komisi ČOS.

Božena Nademlejnská byla také výbornou cvičenkou, v r.

1907 zvítězila v pětiboji /cvičení s kuželi, na kruzích, přeskok přes koně na šíř, skok vysoký, šplh/, který uspořádal ženský odbor pro své členky. Aktivita vinohradského ženského odboru byla obdivuhodná /účast na všesokolských sletech, na župním sletu v r. 1910 uspořádání vlastního veřejného vystoupení, zvyšování odborné úrovně na kurzech pořádaných vinohradským ženským odborem i ČOS, pestrá výletní činnost/.

V r. 1910 požádala náčelnice Božena Nademlejnská, která v r.

1908 změnila své příjmení na Jirsákovou, o zproštění funkce náčelnice z rodinných důvodů. Společný zájem Boženy Nademlejnské a Miroslava Jirsáka o rozvoj ženského tělocviku na Vinohradech přispěl k tomu, že oba průkopníci emancipačních snah žen /tehdy ostře kritizovaných ve veřejnosti/ se rozhodli společně sdílet i své životní osudy. Ve výroční zprávě jednoty ženský odbor vřelými slovy hodnotí činnost Boženy Nademlejnské-Jirsákové. Konstatuje, že po dobu téměř 12 let osvědčila tolik ryzí lásky a nezdolné vytrvalosti a vykonala tolik práce pro odbor, že slovy nelze její zásluhy v dostatečné míře ocenit. V uznání jejich zástup zvolil cvičitelský sbor žen Boženu Nademlejnskou-Jirsákovou svou čestnou členkou.

V r. 1923 slavily vinohradské ženy 25. výročí zahájení činnosti ženského odboru na Vinohradech. Vyvrcholením těchto oslav byl tento pořad: 9/11 slavnostní akademie v Lucerně, na které účinkovaly ženy, dorostenky a žákyně v původních skladbách Boženy Holečkové a vedoucí dorostenek M. Bejšovcové s hudbou K.Matějovce, 10/11 koncert smyčcového orchestru vinohradského Sokola v

V Národním domě, 11/11 slavnostní schůze v Národním domě za účasti Renaty Tyršové, náčelnice ČOS Milady Malé, zástupců župy a hostů z běloruského Sokola. Po hudebním úvodu a zahájení schůze následoval projev první náčelnice vinohradského ženského odboru Boženy Nademlejnské-Jirsákové, pozdravy hostů a předání diplomů čtyřem sestřím /Anně Doležalové, Marii Gubišové, Boženě Jirsákové, Marii Malé/, které zůstaly věrně vinohradské jednotě plných 55 let.

O účasti Boženy Jirsákové při rozvinutí nového praporu vinohradského Sokola v r. 1926 se v kronice uvádí toto: Zvláště slavnostní událostí bylo rozvinutí nového praporu vinohradského Sokola, symbolu pospolitosti, společné vůle a obětavého úsilí směřujícího k společnému cíli. Dne 30. května 1926 odevzdalo dobrovolné seskupení sester v čele s matkou praporu Boženou Jirsákovou, roz. Nademlejnskou, první náčelnicí ženského odboru od jeho založení v r. 1898 do r. 1910, jednotě nový slavnostní prapor. Sestry se ujaly tohoto úkolu od první myšlenky až po předání hotového díla představitelům jednoty. Samy organizovaly sbírku potřebných finančních prostředků a samy podle návrhu akad. malíře Františka Horníka provedly ruční výšivku. Slavnostní rozvinutí praporu se uskutečnilo na letním cvičišti ve Slovenské ul. za účasti amerických hostů a zástupců města, ČOS, župy a okolních jednot a bylo spojeno s veřejným cvičením. Z projevu matky praporu vyjímáme tato slova. "Děkujeme všem, kteří jakýmkoliv způsobem pomohli uskutečnit náš úkol. My, sokolské ženy, v předvečer všesokolského sletu jsme věnovaly nový prapor naší jednotě s nejrůznějšími přáními, aby Sokol vinohradský pod ním kráčeje dosáhl nejvyšších met."

Božena Jirsáková zemřela po těžké nemoci dne 25/2 1943.

Bylo to v době okupace, kdy nesčetné zástupy sester a bratří mohly vzdát nezapomenutelné náčelnici jen tichou poctu v atmosféře naplněné pocitem upřímné účasti.

Při zpětném pohledu na počátky sokolského ženského tělocviku je nutno připomenout, že v druhé polovině 19. stol. byly pro hnutí velmi nepříznivé společenské poměry. Bylo třeba, aby zakladatelé ženského tělocviku se obrnili odvahou a vytrvalostí v boji proti tehdejšímu po staletí zakořeněným předsudkům převážné části společnosti. Je neocenitelnou zásluhou pokrokových bratří a sester, kteří zaváděli ženský tělocvik v sokolské organizaci, že svým na tehdejší dobu revolučním činem vytvořili podmínky pro uskutečnění emancipačních snah žen i v jiných oborech lidské činnosti.

JOSEF NOVOTNÝ

pošt. úřed. 1906 - 2003

Jako první československý gymnasta zvládl na tehdejší dobu nejobtížnější cviky na hrazdě - veletoč obráceným podhmatem a veletoč zadem nazad. Schopnost a odvaha osvojit si nové vrcholové prvky bez bližšího návodu sama o sobě vypovídá o vlohách nezbytných pro vrcholového

gymnastu. A Josef Novotný patřil k našim nejlepším mezinárodním závodníkům.

Členem vinohradské jednoty se stal už jako výborný cvičenec v r. 1931. Byl zároveň i výborným cvičitelem, který se zapsal do srdcí celé řady dorostenců. Ocenili nejen jeho cvičitelské schopnosti, ale i jeho přátelský vztah k nim. V následujících řádcích zaznamenáváme stručný přehled významnějších závodů, kterých se zúčastnil a funkce, které zastával v odborech a komisích vyšších organizačních složek.

1932 člen vítězného družstva vinohradské jednoty ve sletovém závodě vyššího oddílu o poprvé vypsanou cenu Dr. Miroslava Tyrše. Jako jednotlivec obsadil třetí místo.

1933 člen reprezentačního družstva ČOS, které absolvovalo zájezd do Basileje.

1935 v závodě o přebor ČOS v Bratislavě byl 17.

V závodě o prvenství ČOS ve volných sestavách byl 21.

1936 S reprezentačním družstvem ČOS byl vyslán na Olympijské hry v Berlíně jako náhradník.

V závodě o prvenství ČOS ve volných sestavách získal 8. místo.

1937-na domácích závodech uspořádaných vinohradskou jednotou pro závodníky nejvyšší vspělosti při příležitosti 50. výročí založení jednoty byl čtvrtý.

V závodě o prvenství ČOS ve volných sestavách byl pátý.

Člen vítězného družstva ČOS v závodě o přebor Svazu slovanského sokolstva v Novém Sadu v Jugoslávii. Jako jednotlivec obsadil desáté místo.

1938 v závodě o prvenství Čech v nářadovém tělocviku uspořádaném Pražským pětižupím v Mladé Boleslavi byl pátý.

1939 člen závodní komise ČOS, člen župního dorostového odboru a člen župní zkušební komise.

1945 člen v dorostovém odboru ČOS a v závodní komisi ČOS.

K této jeho činnosti závodníka a činovníka je nutno ještě dodat, že za nacistické okupace byl za svoji účast na odboji krutě persekvován.

Josef Novotný zemřel 26/5 2003 v úctyhodném věku nedožitých 97 let. Tato vzpomínka čerpá z podkladů, které jsou k dispozici. Zdaleka nevystihuje sílu osobnosti Josefa Novotného, který dokázal přes nepříznivé životní podmínky v plné míře uplatnit své vlohy a schopnosti v činnosti sokolské i v osobním životě.

Augustin Očenášek se stal členem vinohradského Sokola v r. 1935, když už překročil šedesátku a získal v celém sokolském hnutí hlubokou úctu za cenný přínos, kterým obohatil sokolskou výchovu o nové, progresivní směry. O jeho životě a sokolské práci pojednává zvláštní publikace vydaná k sedmdesátým narozeninám Augusta Očenáška a napsaná jeho spolupracovníkem Jiřím V. Klímou. Z této publikace přejímáme pro povšechnou informaci jen základní údaje.

Augustin Očenášek se narodil 15/1 1871. Těžký byl život jeho rodičů a tedy těžký život byl i jejich šesti dětí. Přesto otec, který poznal mimořádné vlohy svého nejstaršího syna Augustina, obětoval na jeho studium část ze svého nevelkého příjmu. Augustin absolvoval nejprve nižší reálku v Karlině s vyznamenáním a po smrti otcově, když si našetřil něco peněz, dokončil studium maturitou na vyšší reálce. Zaměstnán byl nejprve jako účetní na poštovním ředitelství.

V Sokole začal cvičit již v r. 1890 v Záluží u Mostu. Po příjezdu do Prahy cvičil nejprve ve smíchovském Sokole a od r. 1892 v sokolské jednotě žižkovské. Rychle se seznamoval s Tyršovým odkazem-své znalosti teoretické i praktické cílevědomě prohluboval. Žižkovská jednota jej zvolala náčelníkem a doporučila jej do technických útvarů župy a ČOS.

Augustina Očenáška zaujaly ukázky nových tělocvičných soustav G. Démenyho, Héberta a podrobná se zabýval metodou Dalcrozovou. Své poznatky pak využil v díle "Základy rytmického tělocviku sokolského," které vyšlo v r. 1928 jako společná práce Augustina Očenáška a Karla Pospíšila. Rytmický sokolský tělocvik podle práce obou autorů se stal cenným obohacením sokolské tělocvičné soustavy, zejména pro ženský tělocvik.

Zbývá ještě dodat, že po I. světové válce byl Augustin Očenášek, již jako významný tělovýchovný pracovník, povolán na ministerstvo zdravotnictví a tělesné výchovy, kde se podílel na "Návrhu na všeobecnou úpravu tělesné výchovy."

Augustin Očenášek zemřel 24/9 1942. Jen stručnou charakteristiku uzavíráme citátem z již zmíněné publikace: "... smysl pro krásu, ať vyšla z dílny přírody či z dílny umělce, a smysl pro nejvyšší hodnoty lidské proniká vším, co vyšlo z ruky Očenáškovy, vyzařuje z celé jeho osobnosti."

JAROSLAV PECHAN
učitel , 1862 - 1915

Členem vinohradské jednoty byl od jejího vzniku v r. 1887.

V r. 1889 přejímá funkci cvičitele a také delegáta v užším sboru župy a v následujícím roce zastupuje župu v užším technickém odboru ČOS. Ve vinohradské jednotě zastává funkci náměstka náčelníka. Valná hromada 27/1 1890 jej zvolila náčelníkem, avšak této funkce se zřekl, resp. zřekl se názvu náčelník, protože jako učitel tělocviku na střední škole byl státním zaměstnancem a za tehdejších poměrů v rakouské monarchii se nemohl odvážit zastávat v Sokole vedoucí funkci. Ponechal si však vedení

cvičitelského sboru ve své dosavadní funkci místonáčelníka. Byl vynikajícím cvičencem i teoretikem a znalcem Tyršovy soustavy. Stal se hybnou silou pokroku, systematické výchovy a stále se zvyšující úrovně cvičitelského sboru. Zasloužil se také o úspěch, kterého dosáhli závodníci vinohradské jednoty na svém prvním vstupu na závodní dráhu v r. 1890, kdy na závodech župy Středočeské v Berouně vinohradské družstvo vyššího oddílu zvítězilo. V hodnocení jednotlivců získali závodníci vinohradské jednoty ve vyšším oddíle 1. a 2. cenu, v nižším oddíle všechny tři první ceny.

V r. 1891 byl Jaroslav Pechan služebně přeložen do Kutné Hory. vinohradská jednota tak utrpěla těžko nahraditelnou ztrátu. Jaroslav Pechan vytvořil ve vinohradské jednotě pevný základ pro další rozvoj. Za své zásluhy byl zvolen čestným členem cvičitelského sboru.

Zemřel 14/6 1915 ve věku 53 let.

VÁCLAV POJEZNÝ

obchodník - 1879 - 1957

Do vinohradského Sokola vstoupil v r. 1908. Byl oddaným a věrným stoupencem sokolských idejí, vždy ochotným přispět k naplnění těchto idejí obětavou prací i bratrskou pomocí. Především však byl nadšeným příznivcem sborového zpěvu a v zájmu vytvoření příznivých podmínek pro realizaci tohoto uměleckého odvětví ve vinohradském Sokole neznal ani únavy ani překážek. V uznání jeho zásluh zaznamenáváme ve zkratce celou historii sborového zpěvu ve vinohradské jednotě,

Pěvecký kroužek ve vinohradském Sokole má úctyhodnou tradici již od r. 1895, kdy zahájil svou činnost. Pro finanční obtíže byla jeho činnost v r. 1899 na několik let přerušena. Obnovena byla po vstupu V. Pojezného do jednoty v r. 1908, ale k opětovnému přerušení došlo v období I. světové války. Krátce po skončení války zahájil pěvecký kroužek opět svou práci a jak se uvádí ve výroční zprávě jednoty za r. 1920, vyvíjel velmi čilou činnost pod vedením sbormistra V. Pojezného. Pěvecký kroužek úspěšně vystupoval při různých příležitostech a pořádal i samostatné koncerty. Ke konci dvacátých let došlo sice v důsledku častých změn v osobě sbormistra k poklesu počtu činných členů, ale záhy se situace stabilizovala, zájem o členství v pěveckém souboru narůstal a navíc byl nově vytvořen 30ti členný soubor žen /mužský soubor čítal tehdy 40 členů/. V r. 1935 došlo opět k poklesu zájmu, ale skupině věrných stoupenců pěvecké tradice v jednotě se podařilo pod vedením nezlomného V. Pojezného činnost opět obnovit pod zatímním názvem "Rytířští kantoři." Nový soubor navázal ve svých vystoupeních na dřívější úspěchy. Dne 8/5 1940 pod řízením obětavého V. Pojezného uspořádal pěvecký soubor večer písní, na kterém přednesl pestrý výběr skladeb od předních skladatelů /Smetany, Foerstra, Nešvery, Pospíšila, Vymetala, Váchy, Špičky/. Koncert se setkal s nadšeným ohlasem posluchačů. Za okupace přijal pěvecký soubor název "Pěvecké sdružení na Královských Vinohradech. Pod tímto označením pokračovali vinohradští sokolští zpěváci ve své činnosti, ve které nalézali nejen uspokojení ve svém kulturním zaměření, ale i v zájemnou

posilu a víru v příznivý obrat válečných událostí. Po II. světové válce vinohradský pěvecký soubor se pustil v nové sokolovně v Riegrových sadech znovu do práce pod vedením neúnavného V. Pojezného, který po dobu nemoci tehdejšího sbormistra V. Kešnera převzal jeho funkci. Činnost zahájil i pěvecký sbor žen. Oba sbory uspořádaly řadu úspěšných veřejných vystoupení. Tolik tedy o hlavní a nejmilejší činnosti V. Pojezného.

Kromě práce v pěveckém souboru byl V. Pojezný činný i v řadě dalších odvětví. Jmenujme z nich především jeho funkci předsedy odboru házené. Tento odbor za jeho předsednictví slavil kolem r. 1930 vynikající výsledky v soutěžích sokolských i svazových. V r. 1928 zastával také funkci místopředsedy komise SOS pro vedení sokolské prodejny. V r., 1932 byl zvolen do výboru jednoty a pověřen v něm funkcí pokladníka.

VLADIMÍR POKORNÝ

Vynikající všestranný borec, úspěšný jak na nářadových závodech, tak i v atletických disciplínách. Měl, jako středoškolský profesor matematiky a tělocviku, i velmi dobré teoretické znalosti v oboru tělesné výchovy a byl proto ihned po svém vstupu do jednoty v r. 1927 povolán do cvičitelského sboru. Následující záznam závodů, jichž se jako člen vinohradské jednoty zúčastnil, byl sestaven podle údajů obsažených ve výročních zprávách jednoty.

1927 závod o přebor pořádaný vinohradskou jednotou k 40. výročí jejího založení. V tomto závodě dosáhl Vladimír Pokorný krátce po svém vstupu do jednoty svého prvního vítězství.

1918 člen vítězného družstva vinohradské jednoty na mezisletových závodech ČOS vyššího oddílu o Lutzowův štít. V hodnocení jednotlivců vybojoval I. cenu.

1929 člen reprezentačního družstva ČOS, které bylo vysláno do USA.

1932 člen vítězného družstva vinohradské jednoty ve sletových závodech vyššího oddílu. Tento závod družstev i jednotlivců, ve kterém závodníci museli prokázat své schopnosti v nářadových i atletických disciplínách, byl vždy považován za nejhodnotnější soutěž. Význam této soutěže byl oceňován putovní cenou pro vítězné družstvo - v r. 1923, 1926, 1928 to byl Lutzowův štít, od r. 1932 cena Dr. Miroslava Tyrše. Vladimír Pokorný v tomto závodě v hodnocení jednotlivců vybojoval opět I. cenu.

1938 byl zvolen 1. místonáčelníkem jednoty.

Po II. světové válce přechází na jiné významné postavení a v seznamu členů vinohradské jednoty jeho jméno již uvedeno není.

BOHUSLAV PŘÍHODA kožešník

- Člen vinohradské jednoty od r. 1.919, člen cvičitelského sboru od r. 1921. Zkušený závodník, výborný cvičitel.
Dále přehled významných závodů, jichž se zúčastnil.
- 1923 člen vítězného družstva vinohradské jednoty na mezisletových závodech vyššího oddílu. V tomto závodě získalo družstvo vinohradské jednoty putovní cenu Lützowův štít, který byl poprvé udělován vítěznému družstvu. Prvý záznam na této putovní ceně nese tedy jméno vinohradského Sokola.
- 1926 člen družstva vinohradské jednoty ve sletových závodech vyššího oddílu. Družstvo v tomto závodě získalo III. cenu, v hodnocení jednotlivců byl Bohuslav Příhoda 5.
- 1927 závod o přebor pořádaný vinohradskou jednotou při příležitosti 40.výročí jejího založení. V tomto závodě získal II. cenu.
- 1928 1928 člen vítězného družstva vinohradské jednoty na mezisletových závodech vyššího oddílu o Lützowův štít. V tomto závodě získala vinohradská jednota významnou putovní cenu podruhé. V jednotlivcích obsadil Bohuslav Příhoda 11. místo.
- 1929 1928 byl zvolen III. místonáčelníkem jednoty.
- 1929 člen vítězného družstva vinohradské jednoty na mezinárodních závodech vyššího oddílu v Poznani při sletu polského sokolstva. V hodnocení jednotlivců vybojoval II. cenu.
- 1932 člen vítězného družstva vinohradské jednoty ve sletových závodech vyššího oddílu o poprvé vypsanou cenu Dr. Miroslava Tyrše /dříve byl putovní cenou pro tento závod Lützowův štít/.

VÁCLAV REZEK

Bankovní zřízenec.

Člen jednoty od r. 1921, člen cvičitelského sboru rovněž od r. 1921. Výborný cvičenec a závodník, který byl až do VIII. všesokolského sletu oporou reprezentačního družstva vinohradské jednoty.

1923 člen vítězného družstva vinohradské jednoty na mezisletových závodech vyššího oddílu o putovní cenu - Lützowův štít. 1926 člen družstva vinohradské jednoty ve sletovém závodě družstev a jednotlivců vyššího oddílu. Družstvo vinohradské jednoty získalo v tomto závodě III. cenu. V hodnocení jednotlivců obsadil Václav Rezek 13. místo.

V r. 1934 Václav Rezek z existenčních důvodů vystoupil z cvičitelského sboru a ukončil tak svou závodnickou a cvičitelskou činnost v jednotě.

ING. VLADIMÍR ROZMARA

Narodil se 21/7 1888. Členem vinohradské jednoty se stal v r. 1913. Jako voják prodělal krutou I. světovou válku. Šťastně ji přežil a po jejím

skončení se opět hlásil k práci ve vinohradském Sokole. V r. 1921 byl zvolen do výboru jednoty a věnoval se převážně v hospodářském a pořadatelském odboru práci na ekonomickém zabezpečení činnosti jednoty v novém československém státě. V r. 1923 se stal předsedou nově ustaveného hospodářského odboru v ČOS. V následujícím roce vykonával funkci předsedy i v župním hospodářském odboru. V r. 1925 byl povolán do předsednictva sletového výboru ČOS. Po sletu 1926 se stal ve vinohradské jednotě členem stavební komise a kromě toho byl pověřen funkcí předsedy v komisi pro přijímání nových členů. Také v župě byl členem stavební komise a kromě toho vykonával v ní funkci hospodáře. V r. 1930 byl povolán jako předseda hospodářského odboru ČOS do slavnostního a výkonného výboru pro IX. všesokolský slet. V r. 1932 byl zvolen ve vinohradské jednotě II. místostarostou a v r. 1936 se stál I. náměstkem župního starosty.

Jako čelný sokolský představitel neunikl brutálnímu zásahu gestapa proti sokolstvu. Byl zatčen v noci ze 7. na 8. října 1941 a spolu s ostatními Sokoly transportován nejprve do Terezína, pak do Osvětimi. V Osvětimi podlehl jako většina vězňů, nelidskému týrání a nesnesitelným životním podmínkám v tomto pověstném vyhlazovacím koncentračním táboře. Zemřel 22/3 1942.

I. světovou válku přežil, nacistický teror v Osvětimi neměl nejmenší naději přežít. Ani on se nedočkal otevření sokolovny v Riegrových sadech, na jejíž výstavbě se jako člen stavební komise významně podílel. Příznačná nacistická odměna za jeho zásluhy o výstavbu tělovýchovného areálu v Riegrových sadech, kterého se nacisté, ve svém despotickém postavení protektorátního "ochránce", zmocnili.

JAN SEEHÁK

Členem vinohradské jednoty od r. 1928.

Hudebník mimořádného tvůrčího nadání. Vynikl zejména svými hudebními doprovody k sletovým vystoupením. Dovedl hudbou vystihnout pohyb tak, že tělocvičná skladba s hudebním doprovodem vytvořily jednotný, nedílný celek umělecky hodnotný. Dovedl hudebním doprovodem vyjádřit i myšlenkový obsah tělocvičného vystoupení, který jeho tvůrce chtěl pohybem znázornit. Jeho hudební doprovod byl tak nápaditý a působivý, že vyvolával nadšení u cvičenců i diváků.

Z tvůrčí dílny Jana Seeháka zaznamenáváme přehled jeho nejvýznačnějších a nejznámějších prací.

1938 X. všesokolský slet - hudební doprovod k nezapomenutelnému vystoupení mužů se skladbou Františka Pecháčka "Přísaha republice."

1947 tělocvičná akademie vinohradského Sokola v Městském divadle na Vinohradech. Autor posudku hodnotil akademii jako ušlechtilý umělecký projev. Efektní úvod byl pro diváky překvapením - cvičenec ve tmě stál na vysokém praktikáblu, na krátký okamžik byl reflektorem osvětlen, zacvičil s hudebním doprovodem dva úvodní takty z hlavního vystoupení a

osvětlení pomalu zhasínalo, zatímco hudba ve variacích na úvodní motiv se rozvíjela dál. Variace na tento úvodní motiv se pak prolínaly celým pořadem. Hudební doprovod vytvořil tak s tělocvičnými skladbami jednotný umělecky působivý celek. Akademie zásluhou Jana Seeháka naznačila novou cestu k vyšší umělecké úrovni tělocvičných veřejných vystoupení.

1948 XI. všesokolský slet:

- hudební doprovod ke skladbě J. Berdychové pro nejmenší děti "Naše hračky:"
- hudební doprovod ke skladbě br. Brejšky pro dorostence.
V tomto hudebním doprovodu zaujal Jan Seehák zase zajímavou novinkou - část melodie dorostenci pískali. Překvapené obecenstvo burácelo nadšením a i u dorostenců vzbudila tato novinka takové nadšení, že si melodii pískali pro své potěšení ještě dlouho po skončení sletu;
- hudební doprovod k zvláštnímu vystoupení vospělých dorostenek s lavičkami;
- hudební doprovod ke skladbě Františka Meduny pro muže;
 - hudební doprovod k vystoupení vospělých cvičenek s kuželi ve skladbě Ankicy Runtové. Ženy cvičily v dešti promoklé a zkrěhlé chladem, pohybovaly se v kalužích na rozbláčeném povrchu. Protože diváci odměnili cvičenky dlouhotrvajícím, frenetickým potleskem, zeptala se Marie Provazníkové z velitelského můstku, chtějí-li cvičenky celé vystoupení opakovat. K překvapení všech ženy souhlasily s hlasitým nadšením. Poprvé v historii sletu se skladba ihned po dokončení opakoala. Byl to nezapomenutelný závěr sletu a pohnuté loučení se sletem a také se sokolstvím, které bylo nevyčerpatelným zdrojem radosti a štěstí všech, kteří jeho blahodárné působení prožívali. Existence sokolské organizace byla po tomto sletu postupně zcela ochromena na dobu, jejíž délku nikdo v té době nemohl odhadnout.

FRANTIŠEK SOJKA

1910 - 1990

Člen jednoty od r. 1929, člen cvičitelského sboru od r. 1930.

Kromě základního tělocviku věnoval se veslařskému sportu jako závodník i jako činovník. Veslařský sport začal pronikat do sportovní činnosti vinohradské jednoty nejprve ze soukromé iniciativy některých členů, kteří se přihlásili do Veslařského klubu Libeň. Bylo to v r. 1930 nebo krátce předtím. Zájem o veslařský sport u členů jednoty zesílil natolik, že došlo k úzké spolupráci mezi VK Libeň a vinohradskou jednotou. Naši členové závodili na lodích VK Libeň buď jako členové tohoto klubu nebo na sokolských soutěžích jako členové vinohradského Sokola. Tato situace, která vyplynula ze

soukromé iniciativy, vyvolala první organizační úpravu klubu r. 1935, kdy byl v jednotě ustaven veslařský oddíl a VK Libeň změnil svůj název na "Vinohradští veslaři." Členové veslařského oddílu jednoty byli současně členy klubu "Vinohradští veslaři." K poslední organizační změně došlo v r. 1946, kdy členstvo klubu "Vinohradští veslaři," v jehož rámci vyvíjeli členové vinohradského Sokola svou činnost za okupace a vyhnuli se tak zásahu okupačních sil, rozhodlo o zániku klubu a o převzetí všech práv a povinností klubu veslařským oddílem, resp. vinohradskou jednotou. Tento zběžný přehled vyvolává vzpomínky na příjemné, klidné prostředí libeňského veslařského klubu na tzv. Špičce, stojícího stranou hlučného ruchu hlavního toku Vltavy, na atraktivní, i když náročný, veslařský sport a na přátelské vztahy plné pohody a porozumění, které jsou pro tento skupinový sport příznačné.

František Sojka na I. mezisletových veslařských závodech ČOS v r. 1931 byl členem čtyřveslice, která vybojovala I. cenu. Téhož roku dosáhla stejná sestava na Rennerově memoriálu v závodě čtyřek nováčků rovněž I. cenu. Ve veslařském závodě Zbraslav - Praha obsadila tatáž čtyřka 3. místo. V r. 1932 ve sletových závodech vybojovala naše úspěšná čtyřka opět I. cenu.

Jako činovník zastával ve veslařském oddíle vinohradské jednoty po jeho ustavení funkci jednatele. Byl také povolán do veslařské komise ČOS.

Z vedoucích funkcí ve vinohradské jednotě zaznamenáváme tyto funkce:

1938 zvolen III. místonáčelníkem jednoty;

1939 povolán do župního širšího náčelnictva;

1940 zvolen I. místonáčelníkem jednoty;

1945 po II. světové válce zvolen náčelníkem jednoty. Tuto funkci zastával do hořkého konce v r. 1948.

Nutno ještě dodat, že úzká skupina členů cvičitelského sboru se za okupace scházela pod vedením Františka Sojky. Na těchto schůzkách byl především plánován program prvých nezbytných kroků při obnovování činnosti po skončení války, o jejímž příznivém výsledku nikdo nepochyboval. Kromě toho se na schůzkách připravovaly osnovy chystaného souboru cvičitelských příruček pro základní tělocvik a pro vybraná sportovní odvětví.

Samozvaní spasitelé, stoupenci únorového puče 1948 se po XI. všesokolském sletě 1948 zmocnili vedení jednoty a učinili tak bez ohledu na platný právní řád a bez jakéhokoliv respektu k samozřejmým zásadám při převodu majetku a důležité dokumentace. Neměli také ani ten nejmenší zájem o plynulý přechod a zajištění kontinuity cvičebních hodin. S Františkem Sojkou odmítli jednat a zakázali mu vstup do sokolovny.

František Sojka zemřel 5/10 1990 ve věku 80 let.

Členem vinohradské jednoty od r. 1927

Skromný, obětavý sokolský pracovník, kterého sokolská myšlenka zaujala natolik, že podrobně prostudoval vznik sokolské organizace, její ideový základ a celý její vývoj. Své hluboké znalosti o sokolství zveřejnil v publikaci "Stoletý odkaz Tyršův." V jednotě se podílel na vzdělavatelské práci a především se věnoval archivu. Rádný, odborně vedený archiv uchovává důležité dokumenty, písemnosti, památky, předměty, které nejen zabezpečují existenční podmínky organizace, ale zároveň jsou dokladem toho, jaké principy vedly ke vzniku organizace a které z nich jsou nezbytným předpokladem jejího dalšího trvání. Tomáš Souček si byl vědom důležitosti archivu a během r. 1932 podrobně sepsal veškerý archivní inventář, přičemž látku rozdělil do 8 skupin. Byla to práce mravenčí, počet položek již tehdy představoval čtyřmístné číslo.

Již na samém počátku věnovala vinohradská jednota pečlivou pozornost řádnému vedení archivu. Bohužel vnější zásahy měly vždy pro archiv neblahé důsledky, zejména II. světová válka a čtyřicetileté období temna. Obnovení a přehledně uspořádanému archivu a spolehlivému zabezpečení jeho náplně by měla být věnována maximální pozornost.

FRANTIŠEK STRÍTECKÝ
městský úředník

Člen vinohradské jednoty od r. 1896, člen cvičitelského sboru od r. 1901.

Byl výborným cvičencem a obětavým činovníkem, který při plnění svých funkcí osvědčil vynikající schopnosti a cílevědomou oddanost sokolské myšlence. Dále je uveden přehled jeho mnohostranné činnosti jako závodníka i činovníka.

1903 člen vítězného družstva vinohradské jednoty na mezinárodních závodech ve Lvově při sletu polského sokolstva.

1904 Člen vítězného družstva vinohradské jednoty na mezinárodních závodech v Lublani při sletu slovinského Sokola.

1904 zvolen II. místonáčelníkem jednoty, tuto funkci zastával do r. 1906.

1905 člen župního technického předsednictva, ve kterém vykonával funkci archiváře.

V jednotě vykonával v tomto roce funkci vedoucího žáků.

V r. 1906 se této funkce vzdal a jeho nástupcem se stal Josef Doležal.

1907 člen družstva vinohradské jednoty, které na sletových závodech vyššího oddílu hájilo barvy vinohradského Sokola.

Toto družstvo získalo tentokrát jen čestné uznání, které se udělovalo při dosažení více než 60% dosažitelných bodů. Jako jednotlivec získal "malý diplom" udělovaný při dosažení více než 70% dosažitelných bodů.

1912 člen družstva vinohradského Sokola, které na sletových závodech nižšího oddílu se umístilo jako druhé. V hodnocení jednotlivců získal sedmé místo mezi více než 2000 závodníky. 1923 zvolen III. místonáčelníkem jednoty. Zároveň zastával funkci archiváře.

1926 člen sletového náčelnictva a v jednotě člen slavnostního výboru pro oslavu 40. výročí vzniku jednoty. 1927 obdržel nejvyšší vyznamenání ČOS - plaketu "Na stráž" za dlouholetou záslužnou práci v jednotě.

František Střítecký je příkladem vpravdě sokolského života, lásky k jednotě. Celý jeho život je vyplněn hlubokým pochopením velkých ideí sokolských a usilovnou prací věnovanou obětavě a s nadšením ku prospěchu nejen jednoty, ale i celého sokolského hnutí. Tolik z ocenění zásluh Františka Stříteckého, které v podobné formulaci bylo uvedeno ve výroční zprávě jednoty za rok 1927.

SVATOPLUK SVOBODA

Úředník Národní banky, 1886 - 1971

Člen jednoty od r. 1908, člen cvičitelského sboru od r. 1909.

Svatopluk Svoboda byl vynikajícím a všestranným borcem a neméně vynikajícím činovníkem s laskavým a jemným přístupem ke svému okolí. Pro jeho

schopnosti, rozhodnost' a přívětivé vystupování byl pověřován vysokými funkcemi a důležitými úkoly.

V následujícím přehledu jsou zaznamenány jeho závodní výsledky a úkoly, kterými byl pověřen.

1909 na mezisletových závodech o přebor ČOS získal jako začínající závodník 8. místo. Zároveň byl zařazen do družstva vinohradského Sokola, které v nižším oddíle zvítězilo. Jako jednatel v tomto závodě neměl rovnocenného soupeře a získal první místo.

1910 na župních závodech o přebor /10tiboj/ byl třetí.

Na mezinárodních gymnastických závodech v Londýně o putovní stříbrný štít byl členem vítězného družstva ČOS. V závodě jednotlivců byl v celkovém pořadí čtvrtý.

1912 člen vítězného družstva vinohradské jednoty ve sletových závodech vyššího oddílu, v hodnocení jednotlivců byl druhý. Byl vynikajícím závodníkem nejen na náradí, ale i v atletických disciplínách. V atletickém 6tiboji získal 3- místo.

1912 v jednotě byl zvolen II. místonáčelníkem a pověřen vedením dorostenců.

1919 byl pověřen funkcí pobočníka velitele 4. sokolského praporu Miroslava Jirsáka. 3. prapor byl vyslán v červnu 1919 na Slovensko, na které zaútočilo Maďarsko, když socialisté a komunisté převzali státní moc a vyhlásili sovětskou republiku s radami vojáků a dělníků. Tato státní moc nebyla

- spokojena s politickým uspořádáním Evropy po I. světové válce a usilovala o opětné ovládnutí slovenského území.

Prapor byl vyslán do Žiliny a jeho úkolem byla strážní služba s povinností zajišťovat pořádek a bezpečnost. Nutno dodat, že prapor splnil svůj úkol na výbornou a získal si v novém prostředí obdiv a vážnost. Při odchodu praporu z jeho dočasného působiště velitel místní posádky vysoce ocenil vzorné služby praporu a jeho ukázněné vystupování.

1920 zvolen II. místonáčelníkem župy.

1920 člen vítězného družstva vinohradské jednoty ve sletových závodech vyššího oddílu, v hodnocení jednotlivců dosáhl vynikajících 2. místo.

1921 autor prostných pro 12tičlenné družstvo, které získalo 1.místo v závodech pořádaných župou.

1922 povolán do předsednictva župy a pověřen v župním náčelnictvu funkcí II. místonáčelníka.

1923 člen sletového výboru župy.

1924 člen náčelnictva ČOS a dorostového odboru tohoto náčelnictva.

1928 k dosavadním funkcím v ČOS přibýlo ještě členství v závodní komisi. Ve vinohradské jednotě byl zvolen I. místonáčelníkem.

Svatopluk Svoboda jako vedoucí úředník Národní banky musel ze služebních důvodů měnit své působiště. Nakonec zakotvil v Brně. Tam také zemřel 27/10 1971 ve věku 85 let.

MILENA ŠEBKOVÁ

Členkou vinohradské jednoty od r. 1932, členkou cvičitelského sboru rovněž od r. 1932.

Výborná cvičenka a závodnice, reprezentantka ČOS na mezinárodních závodech.

1932 v závodě o přebor Svazu slovanského sokolstva vybojovala 6. místo.

1933 na prvních vyhledávacích závodech pro sestavení vzorného družstva ČOS na zájezd do USA se umístila na 4. místě.

Na druhých vyhledávacích závodech pro sestavení tohoto družstva byla 6. a kvalifikovala se tak do družstva na zájezd do USA. Družstvo, ve kterém byly celkem 4 naše závodnice /Vlasta Jarušková, Milena Šebková, Eva Neoralová

. a Anna Hřebřinová/ odjelo 5/6 1933 pod vedením Boženy Holečkové-Matějovcové. Jako hudebník výpravu doprovázel Karel Matějovec. Podle zprávy ve výroční zprávě jednoty družstvo navštívilo celkem 10 amerických měst, všude byla uspořádána tělocvičná akademie za vřelého, přijetí návštěvníky, kteří s nadšením ocenili vysokou úroveň vystoupení.

1934 členka vítězného družstva ČOS na mezinárodních gymnastických závodech v Budapešti.

VÁCLAV ŠERÝ

1880 r- 1957

Členem vinohradské jednoty od r. 1918.

Výborný cvičenec a především obětavý stoupenec a propagátor šermířského sportu.

1920 vítěz ve sletové soutěži šermířů - v šermu šavlí, fleretem i kordem.

1921 člen cvičitelského sboru.

1928 šerm byl pěstován v Sokole od samého jeho vzniku. Dělo se tak v pravidelných cvičebních hodinách. Vzhledem k tomu, že jde o sportovní odvětví vyžadující náročnou výzbroj a výstroj, bylo nutné výcvik v tomto odvětví zcela osamostatnit. Ve vinohradské jednotě byl ustaven šermířský kroužek, který zahájil pravidelný výcvik 1/11 1928 na galerii tělocvičny v Národním domě. Václav Šerý byl pověřen technickým vedením. O tento sport projevil tehdy zájem cca 20 bratří.

1935 povolán do šermířské komise ČOS ve funkci místopředsedy. V témž roce převzal funkci zpravodaje šermu v župě.

1938 zvolen čestným členem cvičitelského sboru.

HELENA ŠÍMOVÁ

provd. Janovská

<

Členkou vinohradské jednoty od r. 1921, členkou cvičitelského sboru od r. 1925.

Výborná cvičenka a obětavá činovnice.

1929 pověřena vedením III. oddílu žákyň.

1930 členka vzorného družstva COS vyslaného do Sofie na slet bulharských Junáků. Vedením družstva byla pověřena Božena Holečková. Vystoupení družstva bylo velmi úspěšné a setkalo se s nadšeným ohlasem.

1931 zvolena I. zástupkyní vedoucí žákyň - Marie Jandové.

1932 členka komise pro přijímání členů.

1933 zvolena I. místonáčelnicí jednoty.

1935 zvolena náčelnicí jednoty. Tuto funkci vykonávala do r. 1938. **1938.-** povolána do nářaďové komise ČOS a do župní zkušební komise.-

VÁCLAV ŠPIČKA
podnikatel

Na ustavující valné hromadě vinohradského Sokola 27/2 1887 byl zvolen prvním starostou vinohradské jednoty.

Ve své funkci starosty věnoval jednotě slavnostní prapor. Slavnosti související s rozvinutím praporu měly tento pořad:

18/6 1887 představení v letním divadle p. Pištěka.

19/6 1887 dopoledne: svěcení praporu na Purkynově nám, /dnes

nám. Míru/ za účasti zástupců amerického, a polského Sokola, sokolských jednot pražských i mimopražských. Zástupce polského Sokola věnoval jednotě první dar, který se stal základem fondu pro postavení tělocvičny. Slavnostní projev pronesl J. V. Frič; odpoledne: slavnost v zámecké zahradě v Nuslích s veřejným cvičením jednoty.

Vinohradská jednota již v roce svého založení vstoupila do Středočeské župy založené v r. 1884.

Na valné hromadě 8/1 1888 se Václav Špička vzdal funkce starosty ve prospěch Aloise Bureše. Za své zásluhy o úspěšný vstup jednoty do života byl zvolen jejím čestným členem.

Václav Špička zemřel 23/1 1925.

RŮŽENA ŠTĚŘOVSKÁ

Členka vinohradské jednoty od r. 1924, členka cvičitelského sboru od r. 1928.

Obětavá činovnice. Dále přehled funkcí, které zastávala od počátku třicátých let až do vynuceného ukončení činnosti sokolských jednot v r. 1948.

1931 II. zástupkyně vedoucí dorostenek.

1933 III. zástupkyně vedoucí žákyň.

1935 II. místonáčelnice jednoty.

1937 členka náčelnictva žen ČOS, odboru žákyňského, odboru obranného a herní komise.

1937 III. místonáčelnice župy a župní vedoucí žákyň a členka župní zkušební komise

1939 náčelnice jednoty. Tuto významnou funkci zastávala s přestávkou nucené nečinnosti v době II. světové války až do r. 1948.

1939 v působení v ČOS došlo k těmto změnám: v žákyňském odboru převzala funkci předsedkyně a stala se také členkou výchovného odboru, propagační komise a komise pro zkoušky zdatnosti.

V župě byla zvolena II. župní místonáčelnicí, členkou župní zkušební komise.

1945 v ČOS přibýly tyto další funkce: členství v krojové komisi a v komisi zkušební.

1947 zvolena I. místonáčelnicí župy.

Skromná, obětavá činovnice, která se ochotně ujímala práce, která byla potřebná. Své úkoly plnila vždy se vzornou svědomitostí. Postupně tak vykonávala funkce náročnější až v r. 1939 byla pověřena technickou funkcí nejvyšší. Další vývoj byl v důsledku únorových událostí v r. 1948 násilně ukončen.

VLADIMÍR ŠVESTKA
učitel

Členem vinohradské jednoty od r. 1888. V témž roce se stal i členem cvičitelského sboru. V r. 1890 převzal vedení nově zavedeného cvičení dorostu /učňů/. Od r. 1890 byl členem výboru jednoty. Funkci náčelníka zastával od r. 1892 do valné hromady 27/2 1903, kdy byl zvolen náčelníkem Miroslav Jirsák. V r. 1892 byl povolán do užšího župního sboru a v r. 1893 do technického odboru ČOS.

Vladimír Švestka zemřel v r. 1925. V nekrologu vysoce ocenil náčelník Miroslav Jirsák zásluhy zesnulého, kterému jednota vděčí za jeho obezřetné vedení v době nejtěžší a který položil pevné základy pro její další růst.

LADISLAV TIKAL
učitel

Členem vinohradské jednoty od r. 1927. Vynikající závodník, reprezentant ČOS v mezinárodních gymnastických soutěžích.

1927 na závodě o přebor, který uspořádala vinohradská jednota k 40. výročí svého založení vybojoval 3. místo.

1928 člen družstva ČOS, které získalo II. cenu na Olympijských hrách v Amsterdamu.

Člen vítězného družstva vinohradské jednoty na mezisletových závodech vyššího oddílu o Lützowův štít. V hodnocení jednotlivců byl v celkovém pořadí osmý.

1929 člen vítězného družstva vinohradské jednoty na mezinárodních závodech vyššího oddílu v Poznani při sletu polského sokolstva. V jednotlivcích obsadil 4. místo.

1930 v závodě o přebor Svazu slovanského sokolstva v Bělehradě byl v celkovém pořadí 11.

Na župních závodech o přebor s širší účastí závodníků i z jiných žup získal II. cenu.

- 1931 na mezinárodní závody o světový přebor v gymnastice v Paříži vyslala ČOS 5 závodníků, mezi nimi Ladislava Tikala, který se umístil na 12. místě z celkového počtu 40 borců.
- 1932 člen vítězného družstva vinohradské jednoty ve sletovém závodě vyššího oddílu o poprvé vypsanou cenu Dr. Miroslava Tyrše. V hodnocení jednotlivců vybojoval 2. místo.
- 1933 člen reprezentačního družstva ČOS vyslaného na zájezd do USA.
- 1934 člen družstva ČOS, které na mezinárodních závodech v Budapešti bylo druhé. V jednotlivcích se pro zranění neumístil na předním místě.
- 1934 člen družstva vinohradského Sokola, které na mezisletových závodech vybojovalo druhé místo.
- 1938 člen vítězného družstva vinohradské jednoty ve sletových závodech vyššího oddílu.

MILOSLAVA TURINOVÁ

Členka vinohradské jednoty od r. 1905, členka cvičitelského sboru od r. 1906.

- 1911 činná ve výletní komisi.
- 1913 zvolena II. místonáčelnicí jednoty.
- 1919 pověřena funkcí vedoucí žákyň.
- 1929 odstoupila z funkce vedoucí žákyň, její nástupkyní se stala Marie Jandová. Náčelnice Božena Holečková vyslovila Miloslavě Turinové upřímné poděkování za její 10tiletou práci vedoucí žákyň a její obětavost při výkonu této funkce ocenila slovy: obětovala žákyním všechn svůj volný čas, neznala únavy a starala se vždy mateřsky o sokolské děti.

FRANTIŠEK VÁCHA

fotograf, 4/6 1885- 3/8 1949

Členem vinohradské jednoty od r. 1904, člen cvičitelského sboru rovněž od r. 1904.

Vynikající závodník, skromný, přátelský, překypující optimismem a dobrou pohodou.

- 1904 první křest závodníka prodělal na veřejných župních závodech uspořádaných při příležitosti 20tiletého trvání župy. Mezi zkušenými závodníky získal velmi pěkné 4. místo.
- 1905 absolvoval cvičitelský běh ČOS s velmi dobrým prospěchem.
- 1906 závody vyššího oddílu pořádané při župním sletu. František Vácha člen družstva vinohradské jednoty, které se umístilo na 4. místě, v jednotlivcích byl třetí.
- 1907 na sletových závodech o přebor získal vynikající II. cenu.

1908 na mezisletových závodech o přebor byl sedmý.

1910 v župních závodech o přebor, který se konal jako 10tiboj, dosáhl skvělého 1. místa.

Na mezinárodních gymnastických závodech v Londýně byl členem vítězného družstva ČOS. V hodnocení jednotlivců byl devátý.

1912 na sletových závodech vyššího oddílu byl členem vítězného družstva vinohradské jednoty. V závodě jednotlivců vybojoval velmi pěkné 5. místo

1938 zvolen čestným členem cvičitelského sboru.

ZDENA VEŘMIŘOVSKÁ

1913 - 1997

Vynikající mezinárodní závodnice, která jako jediná úspěšně bojovaly na dvou Olympijských hrách, v r. 1936 v Berlíně, kde družstvo ČOS získalo ve velmi nepříznivých politicky ovlivněných podmínkách stříbrnou medaili, a v r. 1948, tedy s časovým odstupem 12 let, v Londýně, kde družstvo ČOS zvítězilo.

Členkou vinohradské jednoty se stala až v r. 1939 a ihned zazářila, když v závodě ČOS o přebor získala I. cenu.

1940 členka vítězného družstva vinohradské jednoty v závodě ČOS vyššího oddílu. V závodě jednotlivkyň byla desátá.

1940 v závodě ČOS na náradí pro jednotlivé závodnice - I. cena.

Na veřejných závodech vyššího oddílu pořádaných vinohradskou jednotou pro jednotlivé závodnice zvítězila Vlasta Děkanová ze žižkovské jednoty a na druhém místě se umístily shodným počtem bodů Zdena Veřmiřovská a Vlasta Foltová.

1946 župní nárad'ový závod V. /nejvyššího/stupně Zdena Veřmiřovská vybojovala 1. místo. Stejně úspěšná byla i ve vyhledávacím závodě ČOS pro sestavení reprezentačního družstva.

1947 vyhledávací závod ČOS pro sestavení družstva na Olympijské hry v Londýně - Zdena Veřmiřovská ve stále vynikající formě vybojovala 2. místo.

Pro své bohaté zkušenosti a znalosti ve sportovním odvětví gymnastiky byla v r. 1945 povolána do nárad'ové komise ČOS.

Zdena Veřmiřovská zemřela 13/5 1997 ve věku 84 let.

MARIE VĚTROVSKÁ

prov. Široká

Vynikající mezinárodní závodnice, která svými výkony se zařadila mezi vrcholové reprezentantky ČOS. Členkou vinohradské jednoty se stala v r. 1931, členkou cvičitelského sboru v r. 1932. Přehled nejdůležitějších závodů, kterých se zúčastnila, a funkcí, které zastávala, je uveden v následujících řádcích.

1935 ve vyhledávacím závodě pro sestavení reprezentačního družstva ČOS byla devátá.

V závodě o přebor ČOS obsadila 10. místo.

1937 ve vyhledávacím závodě ČOS pro sestavení družstva na závody o přebor Svazu slovanského sokolstva získala 6. místo, v tomto závodě, který se konal v Novém Sadu v Jugoslávii, byla členkou vítězného družstva ČOS, v jednotlivkyních obsadila 10. místo.

1937 na závodech o přebor pořádaných vinohradskou jednotou při příležitosti 50. výročí jejího vzniku získala III. cenu.

1938 členka vítězného družstva vinohradské jednoty na sletových závodech vyššího oddílu, v závodě jednotlivkyň byla v celkovém pořadí 12.

Kromě závodní činnosti uplatňovala své schopnosti a zkušenosti také jako činovnice.

1937 členka komisí ČOS: herní, zimní, sletové, zkušební, pro házenou a v subkomisi pro košíkovou. Působila v ČOS také jako instruktorka cvičitelských škol.

1938 členka župní herní komise.

1945 povolána do náčelnictva žen ČOS. .

Ve vinohradské jednotě zvolena III. místonáčelnicí.

BEDŘIŠKA VONDRÁČKOVÁ

provd. Bambulová

Členkou vinohradské jednoty od r. 1921, členkou cvičitelského sboru taktéž od r. 1921.

Jako závodnice dosáhla ve dvacátých letech vynikajících výsledků na významných závodech ČOS.

1923 členka vítězného družstva vinohradské jednoty na mezisletových závodech ČOS vyššího oddílu, v jednotlivkyních byla 2.

1928 v závodě o přebor ČOS zazářila, když dobyla I. cenu členka družstva vinohradské jednoty, které na mezisletových závodech ČOS ve vyšším oddíle získalo III. cenu.

Své schopnosti prokázala také jako činovnice.

1928 zvolena II. místonáčelnicí jednoty.

V r. 1932 ukončila své působení ve cvičitelském sboru. Provdala se a dala přednost rodinnému životu. Zůstala však vinohradské jednotě věrna.

VÁCLAV VONDRÁK

vrchní účetní rada

Člen vinohradské jednoty od r. 1905. Do výboru jednoty byl zvolen v r. 1909.

V r. 1911 se stal členem zábavního výboru a vykonával v něm nejprve funkci pokladníka, pak I. místopředsedy.

Po I. světové válce převzal na dlouhou řadu let funkci předsedy pořadatelského odboru. Zároveň zaměřil svou činnost na divadelní kroužek, který se ve vinohradské jednotě ustavil 23/1 1921. V r. 1922 převzal v něm funkci předsedy.

V r. 1923 byl povolán do pořadatelského odboru ČOS, ve kterém byl zvolen II. jednatelem. V téže roce zasedal i v župním vzdělavatelském odboru a vykonával v něm funkci I. jednatele.

V r. 1923 byl ve výboru jednoty pověřen funkcí I. jednatele.

V r. 1924 se zúčastnil památného VII. valného sjezdu ČOS.

V téže roce byl povolán do sletového výboru župy jako jeho II. místopředseda.

V r. 1925 se stává I. jednatelem župy.

V r. 1927 byl povolán do předsednictva ČOS. Zároveň se stal členem těchto odborů ČOS: finančního, menšinového, nakladatelského, personálního.

V r. 1930 se stal též členem hospodářské rady ČOS.

V r. 1933 byl zvolen I. náměstkem starosty župy a po dvou letech byl zvolen starostou -župy.

Funkci předsedy pořadatelského odboru jednoty ukončil v r. 1935. Vykonával tedy tuto funkci 15 let.

Václav Vondrák zemřel v r. 1947.

MARIE VYSKOČILOVÁ

Členkou vinohradské jednoty, od r. 1905 členkou cvičitelského sboru od r. 1906.

V roce 1910 po odchodu Barbory Žížalové převzala funkci vedoucí žákyň na přechodnou dobu, než se této funkce ujala Milada Fialová. Znovu se však musela na krátkou dobu ujmout této funkce v r. 1912. V tomto roce byla vyzvána, aby vykonávala funkci náčelnice, která po odchodu Boženy Jirsákové nebyla ještě jmenovitě obsazena a vykonávaly ji prozatímně místonáčelnice. Teprve od r. 1913 byla Marie Vyskočilová volbou potvrzena ve funkci náčelnice, kterou vykonávala do r. 1915. R. 1913 byla Marie Vyskočilová povolána jako hospitantka do výboru jednoty, aby v něm zastupovala ženský odbor. Bylo to rozhodnutí, které napravovalo dosud nedořešený problém zrovnoprávnění žen s muži v sokolské organizaci. Tento nedostatek byl odstraněn teprve usnesením výboru ČOS z 10/5 1914.

V r. 1920 byla Marie Vyskočilová povolána do předsednictva cvičitelského sboru žen ČOS.

JOSEF OTAKAR WEIGELT

úředník pojišťovny

Členem vinohradské jednoty od r. 1891.

V r. 1892 byl zvolen do výboru jednoty, ve kterém vykonával nejprve funkci zapisovatele, od r. 1894 do r. 1900 jednatele. V r. 1893 byl zvolen zástupcem vinohradské jednoty v župě.

Zálibou Josefa O. Weigelta byl sborový zpěv a přihlásil se proto do pěveckého kroužku nově ustaveného ve vinohradské jednotě. Byl také členem zábavního odboru.

V r. 1898 zasedal v předsednictvu župy, nejprve jako přehlížitel účtů, potom jako pokladník.

V r. 1900 a 1901 zastával ve výboru jednoty funkci účetního.

V r. 1907 byl povolán do ČOS, jednak do vzdělavatelského odboru, jednak do menšinové komise.

Josef Otakar Weigelt zemřel v r. 1929.

MUDR. K A R E L W E I G N E R
1874 - 1937

Narodil se 10/4 1874. V r. 1906 byl jmenován řádným profesorem lékařské fakulty UK. Byl vynikajícím vědcem, jehož badatelská činnost byla oceněna povolanými experty. Zde sluší jen poznamenat, že zaměření na anatomii jej přivedlo k tělovýchově, a to zejména tělovýchově sokolské. Byl poradcem pro tělovýchovné otázky při ministerstvu zdravotnictví a tělesné výchovy, ředitelem vzdělávacích kurzů pro kandidáty učitelů tělocviku na středních školách a stoupencem požadavku na zřízení státního ústavu tělovýchovného. Věnoval se intenzivně i veřejným otázkám, v letech 1923 - 28 byl starostou Král. Vinohrad.

Zasloužil se o záchranu sokolského archivu, když v I. světové válce před rozpuštěním ČOS inicioval spolu s Renatou Tyršovou utvoření spolku „Tělocvičné museum“, ve kterém převzal funkci předsedy a kde byly uschovány drahocenné památky sokolské.

Členem vinohradské jednoty se stal v r. 1921. Od r. 1923 zasedal v předsednictvu ČOS a byl také členem zdravotního odboru ČOS. V r. 1924 se zúčastnil známého VII. valného sjezdu ČOS, ve kterém pracoval v ideovém odboru, V r. 1926 byl členem slavnostního výboru VIII. všesokolského sletu. Působil pak v řadě dalších odborů a komisí ČOS. Byl členem branného odboru ČOS, komise zabývající se otázkou vypracování všeobecné čl. tělocvičné metody, komise pro vypracování stanoviska k připravované školské reformě.

Z jeho prací, které úzce souvisí se sokolskou výchovou jmenujme "Zdravím k síle národa" a "Náš úkol, směr a cíl po 75 letech." Tento posledně jmenovaný neobyčejně působivý spis byl vydán těsně před jeho smrtí v r. 1937.

MUDr. Karel Weigner zemřel 20/11 1937. Výroční zpráva za r. 1937 o činnosti a významných událostech v jednotě otiskla pod titulem In memoriam bratra profesora MUDr. Karla Weignera citát z jeho knihy Zdravím k síle národa: "Jednotná tělesná i mravní výchova česká - výchova sokolská vyrůstá z práce Tyršovy, ze soustavy jím založené, neboť chceme jediné: aby byla naše, aby v ní

byly zahrnuty všechny znaky naší osobité kultury národní, kultury založené na principech bratrství, lidskosti, spravedlnosti a pravdě, na ideálech nadosobních, z nichž vyvěrá oprávněnost našeho bytí národního, svobodného a samostatného. Veškerá výchova sokolská musí být proniknuta duchem vlastenectví, neboť jsme přesvědčeni, že z ducha^ vlasteneckého prýští jeden zdroj síly národa. Zdravé a krásné lidské tělo, souladné vypěstění celého člověka, povahy ucelené, neoblomné, pravdymilovné a spravedlivé, lidé silní, krásní a dobří, to je cíl naší sokolské výchovy."

Dále pak je ve výroční zprávě zaznamenána vzpomínka na br. MUDr. Karla Weignera jako na vzácného člověka, učenice, který vědeckou práci svou prozářil láskou k čistým ideálům Tyršovým, stal se jejich zaníceným a horlivým apoštolem, jimi pak hlásal osvícené lidství právě tak, jako jimi toužil, vychovali zdravý a silný národ.

VÁCLAV ZIEGLER
typograf

Od dětství byl náruživým cvičencem na nářadí. Ve svých vzpomínkách uveřejněných v jubilejní publikaci vinohradské jednoty "Vzpomínkový list 1887 - 192?" píše:

"... v naší jednotě jsem prožil celou řadu let, vlastně celé své mládí. Jako snad každý vzpomíná rád na dobu zlatého mládí, tak i já zalátám myšlenkami do těch krásných dob, kdy můj život plynul bezstarostně. A právě v této bezstarostné době svého života jsem vstoupil do Sokola."

Dále líčí, jak začal cvičit pod dohledem akad. malíře Františka Ženíška, který byl tehdy členem cvičitelského sboru Pražského Sokola. Pak jako žák cvičil v Pražském Sokole. Jeho touha po vydatnějším a častějším cvičení byla tak silná, že založil s několika spolužáky v Podskalí vlastní družstvo. Pak vstoupil do vršovického Sokola a v r. 1888 do nově založené sokolské jednoty vinohradské. A ve svých vzpomínkách pokračuje:

" Zde jsem poznal první začátky sokolské práce, ode všech s láskou, pílí a železnou vytrvalostí vykonávané."

V r. 1889 byl vyslán vinohradskou jednotou na mezinárodní gymnastické závody do Paříže a v této své první mezinárodní soutěži zvítězil. Jako druhý a třetí se na těchto závodech umístili Jaroslav Pechan a Jindřich Tyl, kteří nebyli tehdy ještě členy vinohradské jednoty, ale společně se s Václavem Zieglerem na závody připravovali a bezprostředně po závodech do vinohradské jednoty přestoupili.

Spolu s Josefem Volfem byl Václav Ziegler členem župního družstva, které na závodech vyššího oddílu v r. 1890 v Berouně získalo I. cenu. V jednotlivcích se umístili oba jmenovaní na 1. a 2. místě. Oba byli členy vinohradského Sokola. Spolu s Jindřichem Tylem byl Václav Ziegler členem družstva vinohradské jednoty, které na závodech vyššího oddílu pořádaných při

II. všesokolském sletu v r. 1891 vybojovalo II. cenu. V závodě jednotlivců byl Jindřich Tyl první, a to jak v závodě na nářadí, tak i v závodě prostém /skok daleký, šplh, vrh, běh/.

Po tomto závodě uspořádal cvičitelský sbor pro své členy zcela mimořádný závod, jehož trvání bylo stanoveno na 50 cvičitelských hodin. V tomto závodě zvítězil Václav Ziegler, který ve 46 cvičitelských hodinách získal 2709,197 bodů z celkového počtu 2832,73 dosažitelných bodů, což je 95,639%. V r. 1891 se Václav Ziegler stal členem technické komise ČOS.

V r. 1892 byl Václav Ziegler vedoucím a zároveň závodícím členem družstva Středočeské župy, které na závodech Francouzské gymnastické unie v Nancy zvítězilo. V závodě jednotlivců vybojoval Václav Ziegler II. cenu.

BARBORA ŽÍŽALOVÁ

Byla členkou ženského odboru vinohradského Sokola od svého vzniku tohoto odboru v r. 1898. Po sestavení cvičitelského sboru žen se stala jeho členkou. Po zavedení cvičení dívek /žákyň/ byla pověřena vedením nově utvořeného oddílu dívek.

V r. 1910 se rozloučila s vinohradským Sokolem, provdala se do Brna.

V archivu vinohradského Sokola je uložen její dopis s datem 3/3 1948 adresovaný Miladě /lze téměř s jistotou tvrdit, že jde o Miladu Fialovou, provd. Němečkovou, která byla členkou ženského vinohradského odboru od r. 1903 a převzala po odchodu Barbory Žížalové do Brna v r. 1910 vedení oddílu dívek/. Dopis je působivou ukázkou, s jakým nadšením ženy uvítaly přístup k sokolskému tělocviku. Byl to první krok na cestě k uplatnění práva žen na jejich rovnocenné postavení s muži. Je dokladem jak srdečné a družné prostředí nalezly v Sokole, jak trvalé vzpomínky zanechala léta prožitá v sokolském prostředí, léta, která blahodárně obohatila život každého, kdo prošel sokolskou výchovou.

JAN ČAPEK
1875-1918

Sokol a organizátor italských legií

Jan Čapek se narodil v Praze-Michli 17/6 1875. Jeho starší bratr Antonín, čelný představitel vinohradského Sokola, jej přivedl do vinohradské sokolské jednoty. V této jednotě se Jan Čapek seznamuje s Tyršovou sokolskou ideou. Zaujala jej natolik, že se stává jejím oddaným stoupencem. V r. 1893, tedy ve svých 18ti letech, je veden v matrice jako člen vinohradské jednoty. Záhy ne sebe upozornil svými tělocvičnými i organizačními schopnostmi a v r. 1895 byl zvolen do cvičitelského sboru.

Postupně pak byl pověřován funkcemi v odboru pěveckém, tamburašském, zábavním a komisi výletní.

V přípravě na občanské povolání vyučil se nejprve rukavičkářem s tím, že s pomocí otce si zařídí obchod s rukavicemi. Vychodil proto obchodní školu.

Koncem osmdesátých let 19. století však dolehla na rukavičkářské řemeslo hospodářská tíseň. Pomocí bratří z vinohradského Sokola dostal zaměstnání jako báňský úředník na jámě Eleonora v Dombrové ve Slezsku. To ovšem znamenalo přesídlit do nového působiště. V r. 1902 se loučí s vinohradskou jednotou a v místě svého nového bydliště vstupuje do mladé sokolské jednoty v Orlové. Tam se ihned ujímá práce jako cvičitel a postupně je zvolen do výboru jednoty, do okrsku a v r. 1906 je zvolen náčelníkem sokolské župy Moravskoslezské. Od r. 1910 přenáší Jan Čapek svou sokolskou činnost do Dombrové /dnešní Doubrava/, řídí ustavující valnou hromadu této nové jednoty a stává se hybnou pákou její veškeré činnosti. Svým promyšleným jednáním zachránil v r. 1913 koupi Národního domu v Doubravě pro jednotu Sokol.

Po vypuknutí války nemusel jako důlní zaměstnanec na šachtě Eleonora rukovat, avšak toto oddálení trvalo jen do června 1915, kdy byl náhle povolán na vojnu. Do této doby si bedlivě všímal národního života v kraji, byl např. členem prvního výboru Matice osvěty lidové v Orlové. Nejvíce však byl oddán ideji sokolské. Zásady zakladatele sokolstva byly hluboce vryty v jeho duši. Zvláště rád a účinně se zúčastňoval prací při zakládání nových sokolských jednot. Sokol mu byl školou k výchově českého člověka, cestou k uvědomělé demokracii nepodřízené zájmům jednotlivce nebo tříd, nýbrž podřízené zájmům společným, všenárodním. I proto si s sebou s povolávacím rozkazem na vojnu nese nálepku "politicky nespolehlivý."

Jeho válečná anabáze je spojena s pokusy o zjetí na ruské frontě, po převelení pak na frontě italské. Zajat byl 22. října 1916 v italské Doberdě a po vyléčeném zranění byl transportován do různých zajateckých táborů. Bratr Čapek byl jedním z prvních, kteří se v prosinci 1916 hlásí do "národního vojska" - České družiny.

Již 17. ledna vzniká Československý dobrovolnický sbor v Itálii a Jan Čapek jako jeho zakladatel stojí v jeho čele. Ze stanov sboru je patrné, jakou tvář vtiskl Čapek tomuto sboru: kázeň, volby, oslovení, čestnou radu, povely, atd. Ve svém zodpovědném postavení neznal oddechu. Měl stále na zřeteli touhu národa po svobodě, a proto veškeré své úsilí věnoval náboru zajatců do sboru, v jehož čele stál. Usiloval o to, vyburcovat zajatce z tupé rezignace a získat je pro boj, v jehož vítězný konec pevně věřil. Za jediný rok existence vyrostl Československý dobrovolnický sbor na 10 000 mužů, kteří byli postupně nasazováni na pracovní a výzvědné úkoly. Bratr Čapek byl přidělen jako střelec k 1. rotě 33. pluku a když se v polovině června 1918 rozpoutala jedna z posledních rakouských ofenziv, v boji o kulometné hnízdo našel Jan Čapek hrdinnou smrt. Padl v bitvě na Piavě u Fossalty 17/6 1916. Jan Čapek byl vůdcem tisíců a zemřel jako prostý voják.

Do vlasti se vrátil Čapek 1. července 1922 s posledními poctami prezidenta republiky, italské vlády, Československé obce sokolské, československé armády, legionářů. Rakev s ostatky bratra Čapka byla vystavena v Národním domě v Doubravě, pak smuteční průvod s 20 000 účastníky doprovodil bratra Čapka na hřbitov v Orlové.

Takový byl život a smrt Jana Čapka, obětavého, skromného Sokola, vodáka, legionáře, hrdiny, který tomuto kraji dal jako málokdo. Jsme hrdi, že sokolská župa a Těšínská nese jméno Jana Čapka, jsme hrdi, že největší sokolská jednota v Moravské Ostravě nazvala svůj stánek Čapkovou sokolovnou.

Jan Čapek pro své zásluhy o vytvoření dobrovolnického sboru a pro svou odvahu, která byla pro příslušníky sboru živým příkladem, se trvale zapsal do historie I. světové války jako hrdina. Proto Památník odboje a Kancelář československých legií se rozhodly umístit v době

konání VIII. všesokolského sletu 1926 pamětní desku na rodném domě Jana Čapka v Praze – Michli č.p. 176. orient. č. 5 v ulici, která nese dnes název Čapkova. Pamětní deska je dílem sochaře Josefa Hrušky a architekta J. Rösslera a nese nápis:

**Jan Čapek, vzorný Sokol, organizátor italských legií,
narodil se v tomto domě 17. VI. 1876. Padl u Fossalty
dne 17. VI. 1918.**

Prezident Dr. Edvard Beneš o úzké vazbě mezi Sokolem a legiemi

O vytvoření naší armády v Itálii napsal prezident republiky Dr. Edvard Beneš v knize Světová válka a naše revoluce toto:

Už tehdy jsem viděl, že naši italští dobrovolníci vlastní svou horlivostí a iniciativou vykonali pro nás velikou oráči propagační a přispěli sami význačně k tomu, že jsme mohli my politikové ve vhodné chvíli mít úspěch v diplomatickém jednání o povolení armády. Budiž tu s vděkem vzpomenu dvou vedoucích činitelů této akce: práce a krásného příkladu Jana Čapka, jenž odešel mezi prvními do armády a hned v prvním útoku na frontě padl, a Bedřicha Havleny, jenž byv zajat, padl rukou rakouského kata.

Jako všude, i zde v Itálii prokazovala nám sokolská idea velké služby. Disciplína i první povely našich dobrovolnických sborů byly vlastně vzaty všude z disciplíny a názvosloví sokolského; schopnost vojenského organizování a rychlé zdokonalení ve cvičení vůbec, všude při tvoření naší národní armády byly umožněny především sokolstvem a sokolství stalo se tak podkladem našeho organizačního úspěchu armády vůbec. Po této stránce vykonala idea sokolská za války a v naší revoluci vůbec své veliké poslání nejen s hlediska tělesného výcviku. Naši vojáci nejen v Rusku a ve Francii, ale i zde při každé příležitosti sokolovali, získávajíce tím všude, zejména mezi vojáky, i sokolské ideje i národní věci přátele a obdivovatele. Rád to podtrhuji při této příležitosti.

Sokolství vliv při tvoření legií zdůraznil prezident republiky Dr. Edvard Beneš v rozhovoru, který vedl od února do června 1947 s Antonínem Krejčím, vzdělavatelem ČOS. Antonii Krejčí napsal na základě tohoto rozhovoru knihu, kterou vydala ČOS v r. 1948 pod názvem Sokolství dr. Edvarda Beneše. Vzhledem ke komunistickému převratu v únoru 1948 se však kniha ke svým čtenářům dostala pouze v omezeném rozsahu. Po prezidentově smrti byla pak spolu se všemi dalšími knihami o něm a s celým jeho vědeckým dílem spálena jako odpad. Nové vydání knihy Antonína Krejčího se uskutečnilo v r. 2002 pod názvem Edvard Beneš a Sokol.

Z této knihy vyjímáme další myšlenky dr. Edvarda Beneše, které zazněly v rozhovoru s Antonínem Krejčím na téma Sokol a legie:

Sokol a legie - to se navzájem prolínalo. V podstatě všechny začátky legií současně ve Francii, Anglii, v Kijevě, to se spojovalo s činností Sokola v té či oné míře. Kdo někde, první začal náborovou akci vojáků, byl zásadně Sokol.

Ten vliv: K vedení války musíme mít vojáky. Podnět k dobrovolnému přihlašování do vojska dal vždy Sokol.

Když jsme začali nábor do armády a formovali se první zárodky legií, zejména v Itálii, tam se legie vytvářely tím, že v zajateckém táboře se naši zajatci formovali v jednotu Sokol a do té většina vstoupila. Vstupovali do Sokola a cvičili se a při tom pořádali agitační přednášky a připravovali cestu do legií. Typický příklad je v Itálii. Napřed vznikl Sokol a pak legie. Cvičení se Italům líbilo, bylo tam 1500 Sokolů, utvořili zárodek sboru a z toho byli vojáci.

Sokolství podporovalo vývoj legií:

za první: technická a tělesná zdatnost zdolávala všechny tělesné obtíže. Přesné formování - disciplína. Sokolství velmi rychle vytvářelo pluky. To zdatné tělo, ohebnost, zdatnost. Naši vojáci na pohled od ostatních dobrovolnických organizací se velmi odlišovali. Rozdíl byl patrný;

za druhé: disciplína;

za třetí: okamžitě to bylo vidět na národním uvědomění, a zase rozdíl od jiných, byli to národně uvědomělí vojáci. Oni tvořili formace sokolské a stačilo je obléci do vojenské uniformy a okamžitě do byli výborní vojáci. Pro nás to sokolství vytvářelo rychlé vojenské

formace, rychle připravené k postavení do válečného stavu, a to ve lhůtě kratší, než bylo u ostatních organizací.

Legionáři - Sokolové se tudíž vyznačovali:

předně: rychlostí, se kterou se měnili ve vojáky;

2. skutečným národním uvědoměním, které dávalo sokolství;

3. kteří cvičili v Sokole, vynikali tělesnou zdatností.

Na otázku, jaké zkušenosti měl se sokolskými pracovníky v legiích, zhodnotil Dr. Edvard Beneš své poznatky vesměs příznivě. Z jeho odpovědi, ve které se zmínil i o některých zvlášť vynikajících pracovnících, citujeme:

Spolupracovníci sokolští? Zkušenosti máta vesměs dobré. Disciplína a sokolská výchova působila hluboce. Chovali se vesměs dobře. Já jsem se skutečnými pracovníky sokolskými nikdy obtíží neměl. Také ne konfliktů.

Nejcharakterističtější je vzpomínka na základ utvoření italských legií pod vedením Čapkovým. Když vznikly na basi sokolské, tak byl požadavek jít do války. Na Čapka se dobře pamatuji. Byl to velmi obětavý a nezištný člověk.

Na závěr hodnocení vztahu Sokol - legie dr. Edvardem Benešem věnujme ještě pozornost jeho celkovému hodnocení sokolství v projevu, který pronesl dne 4. července 1938 při návštěvě představitelů Sokola na Hradě. Návštěva se konala v době, kdy hrozba nacismu nabývala hrozivých rozměrů a toto nebezpečí výrazně poznamenalo průběh jednání. Čelní představitelé Sokola ujistili tehdy prezidenta republiky o nezlomné věrnosti sokolstva republice a její demokratické ústavě. Na důkaz své oddanosti a věrnosti mu předali symbolickou sošku republiky. Prezident dar přijal a ve své odpovědi vysoce ocenil význam sokolství. Jeho projev, který má nadčasovou platnost a který je zároveň pro sokolskou organizaci zavazující připojujeme v doslovném znění:

Děkuji vám všem za milý pozdrav a projev oddanosti, který jste jménem všeho sokolstva vyslovili mé osobě a mým prostřednictvím celé republice. Jsem Sokolem od svého mládí, sledoval jsem. Vývoj sokolstva před světovou válkou, v zápasech za samostatnost našeho státu a rád tuto jeho velikou mravní, kulturní i fyzickou hodnotu právě v dnešní chvíli zdůrazňuji. Je to jen konstatování skutečnosti. Prezident Osvoboditel v roce 1926 - o osmém sletu - připomněl, jak Tyrš přímo geniálním a uměleckým počinem sloučil v sokolství antický ideál krásy a dobra s naším národním programem, který žádá syntésu ušlechtilého vlastenectví s čistým lidstvem. Cenil v sokolstvu sílu, mužnost duchovní, mravní a fyzickou, která se stejně vyhybá hrubé síle a násilnosti, jak sentimentalitě a slaboštví. A s radostí uznával, jak sokolstvo dovede spojovat tyto hodnoty, sílu a mužnost s prvky estetickými, vše si podmaňujícími a výchovnými. Obdivoval se umění, schopnostem a pevné vůli sokolstva organizovat lidové masy v práci za svými cíli kulturními a národními. Rád se dnes k tomuto uznání a hodnocení sokolství připojuji.

S radostí zjišťuji, bratři a sestry, že sokolstvo zůstalo i dnes ve svobodné vlasti věrno ideálům svých zakladatelů. Jubilejní slet, konaný ve dvacátém roce republiky, je nadto dosažení další nové cesty ve vývoji sokolstva a znamená nový vzestup vaší práce. A je to nový úspěch státu a národa, když právě v dnešní převratné a neklidné době jste ukázali tolik klidu a pořádku tak ohromný vzmach spontánní, demokratické, radostné lidské disciplíny a oddanosti demokratickým ideálům našeho státu, budovanému na svobodě a mravní vyspělosti občana a člověka, na oddané spolupráci se všemi národy ve věci míru, vzájemné úcty a všelidského respektu jedněch k druhým.

V dobách, kdy jsme u nás byli poněkud znepokojeni o klid a vývoj republiky, dovedli jste vy strhnout statisíce našich lidí ke klidné a pevné práci v důstojné odhodlanosti a nezvratnému klidu, jež každému, kdo není předpojat, ukazuje, že náš lid a stát chce především žít v míru a pokojné součinnosti se všemi uvnitř státu, stejně tak jako se všemi sousedy a ostatními národy. Tato pevnost, klid a rozvážnost našeho lidu vyvěrá z naší víry, že naše pravda, naše přesvědčení a zájmy, jež hájíme, jsou tak obecné, že mohou být pravdou pro všechny národy a že nechtějí ubližovat nikomu. Proto také jich hájíme, a jsem jist, že uhájíme. A proto setrváme na svém pevném, důstojném klidu a střehu i v budoucnosti. Tyršovo sokolství, jehož smysl je pro nás po této stránce nadmíru prostý, celému světu prohlašuje: každý národ je jen částí všeho lidstva a tudíž jednotkou, která musí být užitečná veškerému lidstvu. Jinak nakonec by sama zahynula.

V tom smyslu také chápejte to, co budeme podnikati v příštích dnech pro spolupráci jednotlivých národností v našem státu. Chceme i s nimi lidsky oddanou, klidnou a rozumnou spolupráci, chceme i jim dát doklad své úcty k národní a lidské individualitě jejich, chceme i zde uplatnit svou sokolskou a demokratickou rovnost a lidství. Žádáme ovšem totéž na straně druhé. Nestane se nic, co by poškodilo stát, republiku a náš demokratický režim, ale právě v jubilejním roce republiky svým opravdovým pokusem o spravedlivou spolupráci se všemi občany všech národností dáme světu nový doklad o tom, jak náš stát je spravedlivý, pevný, odolný, vyspělý a mírumilovný.

Děkuji sokolstvu za nový jeho důkaz správně vykonané práce ve prospěch republiky, děkuji i všem našim zahraničním hostům za milou účast. Jejich příjezd v době tak málo klidné činí jejich přítomnost tím milejší. Před padesáti lety jste založili Českou obec sokolskou. Dnes toto ústředí sdružuje také sokolstvo na Slovensku a Podkarpatska a zahraniční Čechy a Slováky - naše občany, nesouc již od r. 1920 jméno Československé obce sokolské. Přijmi proto, bratře starosto, pro tuto bratrskou Československou obec sokolskou navzájem ode mne tento prapor zase jako můj dar.

Nový prapor budiž vám všem československým Sokolům tak posvátný jako dosavadní zástava. Budiž všem také živým hlasatelem krásné, svorné a plné jednoty československé, která je a zůstane první a největší zárukou síly, pevnosti, odolnosti a krásné budoucnosti naší drahé vlasti a republiky. Další sokolské práci Nazdar!

Příloha: Seznam členů vinohradského Sokola - legionářů
Prameny: Materiály poskytnuté Sokolskou župou Těšínskou Jana Čapka.

Publikace Antonín Krejčí: Edvard Beneš a Sokol; Výroční zprávy Sokola Královské Vinohrady.

Seznam členů vinohradského Sokola-legionářů

(R ruský, F-francouzský, I-italský, A – americký)

Pokud jsme mohli zjistit, z našich řad byli legionáři bratři:

Balátě Frant.	R I	Mizera Václ.	F
Basl Ant.PhDr.	I	Motl Karel	I
Beránek Václav	R	Moravec Ed.	R
Brach Ant.	R	Munzar Jos.	R
Břečka Ant.	R	Pešek Jos.	R
Čáp Vojt.	I	Procházka Jos.	R F
Dittrich Karel	R	Rozmara Slavoj	I
Diviš Gustav	R	Sklenář Fr.	R
Doležal Josef	R	Skorkovský Karel Dr.	R
Eliáš Vlad.	R F	Spanilý Vlastimil	R
Eliáš Rud.	A F	Staněk Jaroslav	R
Halman Ad.	R	Sudík Jaromír	R
Harmach Lad.	R	Svoboda Viktor JUDr.	R
Havrda Rud.	R	Šeba Jan	R i
Hepner Aug.	R	Šnajberk Frant.	F
Chvála Jos.	R	Štorkán Václav	R
Jeřábek Pavel	R	Štulík Miroslav	R
Ježek Adolf	R	Tallavania Frant.	R

Junger Lad.	R	Tlamicha Ant.	R
Kabeláč Jos.	R	Toman Karel	R
Kaška Rudolf	R	Tomeš Jan	A F
Konečný Vlad.	R	Untermüller Jaroslav	R
Konečný Zden.	R	Veselý Josef	R
Kouba Jeroným	R	Vlasák Frant.	R
Kozelka Ant.	R	Vojta Hugo	R
Kunert Karel	F	Vondrák Václav	R
Kvěch Stanislav	R	Výkruta Herman Dr.	R
Lehovec Václav	I	Werner Josef	R
Lenoch Frant.	R	Zátka Václav	I
Máček Karel	R F	Zeman Rudolf	R
Mašek Alois	R	Ženíšek Bedřich JUDr.	R
Mejtský Bedřich	I	Rys Jiří, dorostenec	I

Převzato z výroční zprávy za rok 1920. Jak je uvedeno v kronice Sokol Královské Vinohrady, Památné období 1887-1948, listina členů vinohradského Sokola, kteří padli v I. světové válce, obsahuje 45 jmen. Tato listina již v archivu, který se po r. 1948 octl v troskách, nebyla nalezena.

Jan Čapek nebyl do shora uvedeného seznamu zařazen, protože v r. 1902 přesídlil na Ostravsko a jeho příslušnost k legiím byla evidována sokolskou jednotou v novém působišti.